

Prijave za dvojezični pouk

Manjšinski šolski zakon določa, da morajo starši posebej prijaviti svoje otroke k slovenskemu oziroma k dvojezičnemu pouku. Kljub temu da se bo pričelo novo šolsko leto šele v enem mesecu, pa se nam zdi vendar potrebno, da o tem vprašanju spregovorimo v našem listu že sedaj. Ne bomo ponavljali težave v zvezi z manjšinskim šolskim zakonom, tudi nimamo namena, da v članku ponovno opozorimo na vzroke, zakaj precej otrok na našem ozemlju ni deležnih slovenskega oziroma dvojezičnega pouka. Vzroki so predobro znani.

V tem članku bi hoteli opozoriti predvsem na dlžnosti, ki jih imamo glede prijave najprej sami. Gre pri tem za dolžnosti staršev, da posredujejo lastnim otrokom slovensko materino besedo ter da poskrbe, da se bo otrok naučil v šoli tudi pismene materinščine. Na dvojezičnem ozemlju počuje precej učiteljev vestno slovenščino. Za to so se usposobili na celovškem učiteljskem, kjer so imeli priliko prisostvovati slovenskemu pouku. V okviru šolske prakse pa so spoznali delo učitelja na dvojezični šoli. Med številnimi učitelji, ki poučujejo na dvojezičnih šolah slovenščino, je tudi že lepo število učiteljev in učiteljic, ki so obiskovali najprej Državno gimnazijo za Slovence ter so po enoletnem tečaju na celovškem učiteljskem bili usposobljeni nato za poučevanje na dvojezičnih šolah. Tako je zapustilo učiteljske tudi ob koncu preteklega šolskega leta 17 slovenskih abiturientov.

Iz tega sklepamo, da bo v vedno večji meri poskrbljeno na našem ozemlju za učitelstvo, ki bo posredovalo k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku prijavljene otroke slovenščino tako, da se bodo res temeljito naučili svojo materino besedo ter dobili tudi vpogled v slovensko literaturo in kulturno ustvarjanje. Ti učitelji soodgovarjajo za kvaliteto slovenskega pouka na dvojezičnih šolah ter se te svoje naloge tudi v polni meri zavedajo. Svoje delo koordinirajo na učiteljskih konferencah, ob koncu leta pa se sestanejo v okviru Pedagoških tednov tudi na seminarju učiteljev dvojezičnih šol.

Ako želijo starši za svojega otroka slovenski oziroma dvojezični pouk, morajo otroka posebej prijaviti k temu pouku. Kadar vstopi otrok prvič v šolo, morajo oddati starši vodstvu šole podpisano prijavo, da bo otrok obiskoval dvojezični pouk. Tako prijavo je treba oddati le enkrat. To se pravi, da velja prijavo za vse šolske stopnje, dokler otrok ne vstopi iz ljudske šole v glavno šolo, kjer je treba prijavo za slovenski pouk obnoviti.

Ker so glede formalne strani prijave podrobno poučeni naši krajevni predstavniki, te ponovno naprošamo, da grede staršem slovenskih otrok pri prijavih na roke. Potrebni bodo tudi krajevni sestanki, da starše, katerih otroci bodo na novo vstopili v šolo, o možnosti prijave k dvojezičnemu pouku vsestransko poučimo. Gre pri tem za podrobno delo od osebe do osebe, za informacijo, v katero bi se mogli uspešno vključiti tudi naši študentje. V domačem okolju najbolj poznajo razmere domačini, končno tudi v prvi vrsti odgovarjajo za to, da se bo v njihovem kraju storilo vse, da bo čimveč otrok prijavljenih k slovenskemu ali k dvojezičnemu pouku.

Krajevni odbori naših narodnih organizacij naj bi se sestali že sedaj, da premostijo položaj ob začetku šolskega leta tudi glede na prijave k dvojezičnemu pouku. Priznajmo si vendar, da tozadevno vsi premalo storimo, da se preveč zanašamo drug na drugega. Le tako je razumljivo, da v

Južna Tirolska: udarec teroristov in pogajanja

Eksplozija poškodovala telefonski drog

Neznani atentatorji so v nedeljo zjutraj poškodovali telefonski drog linije Brenner-Bozen in to samo 200 metrov od skladišča municije italijanske vojske. Linija sama ni bila prekinjena in tudi nobena oseba ranjena. To je prvi slučaj take akcije v Južnem Tirolu po skoro enem letu miru. V začetku julija tega leta so odkrili na železniški progi Brenner-Bozen tudi zaboj razstreliva. Policija se sedaj boji, da je ta novi udarec začetek cele serije atentatov.

Gmotno gledano ta udarec na Južnem Tirolskem ni napravil velike škode. Hvala Bogu. Telefonski drog je zletel v zrak. Še lansko leto in prej so bili poškodovani drogovci za električno visoke napetosti in ljudje so bili ranjeni. Samo telefonski drog, poziv neznanih storilcev, pa zadostuje, da vemo, kaj je s tem mišljeno. Še konec julija, ko je bilo srečanje avstrijskih in italijanskih strokovnjakov, so mogli zastopniki Avstrije poročati, da na Južnem Tirolskem že eno leto ni več terorističnih akcij. Italija to pripozna in ostro pisanje med Rimom in Dunajem se je prekinilo. Stvar sama kaže torej končno spet napredke. Kot že večkrat je bila sedaj »potrebna« akcija. In to v Brixenu v glavni sezoni. Razen tega nekaj tednov pred glavnim zasedanjem Združenih narodov, na katerem bi se lahko srečala zunanja ministra Italije in Avstrije. Če so bili torej teroristi tu na delu, potem si niso mogli izbrati ugodnejšega trenutka kot je sedanj. Toda take vrste logika ima tudi svoje meje. V obeh glavnih mestih danes vedo, da ne smejo določati politike nekateri zmedenci, temveč da mora konstruktivna politika stremeti po tem, da osebam te vrste prepreči take in podobne akcije.

Pred pogajanjmi o južnotirolskem vprašanju

Še nepotrjena vest nekega italijanskega časopisa, ki izhaja v Boznu, pravi, da se bosta sestala zunanja ministra Italije in Avstrije 29. avgusta v Zenevi, da se pogovorita o stanju pogajanj v zvezi z Južno Tirolsko. Ta novica je zelo verjetna. Srečanje ministra Waldheima in Medicija ob priliki podpisa pogobe o prepovedi širjenja atomskega orožja je tako ugodna prilika za izmenjavo mnenj, da je ni mogoče pustiti neizkoriščene.

Humphrey zagovarja sodelovanje

ZDA naj izgradijo stike med Vzhodom in Zahodom

Izgradnja stikov med Vzhodom in Zahodom naj po mnenju ameriškega viceprezidenta Humphreya zavzame prvo mesto v zunanji politiki Amerike v naslednjih desetih letih. V japonskem časopisu »Japan Times«, ki izhaja v angleščini je dejal Humphrey, ki se poteguje za imenovanje kot kandidat za volitve prezidenta, da se morajo posebej gojiti stiki med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo in vzhodno in zahodno Evropo.

marsikateri vasi tudi del otrok iz zavednih slovenskih družin ni prijavljen k slovenskemu ali k dvojezičnemu pouku. Tudi malomarnosti v lastnih slovenskih vrstah je treba pripisovati sedanje stanje na področju dvojezičnega šolstva. Razmere bo možno izboljšati le, ako se bomo vsi zavedali odgovornosti tudi glede na število k

Stanje terminov nudi priložnost, da avstrijski zunanji minister potrdi, kako spetno se zna pogajati ob tako težkem vprašanju avstrijske zunanje politike. Celotno načelno molčanje o uspehih zadnjih razgovorov, ki so jih imeli uradniki, moramo tako dolgo odobravati, dokler ne vodijo nekontrolirane domneve do napačnih spekulacij.

Bližnji razgovori, ki jih bodo vodili ministri, bodo, kot domnevajo, potekali v novo vpeljani tradiciji diplomatske stvarnosti. Avstrija bo seveda morala omeniti, da njena potrpežljivost ni brez meja in da ima ponovna obravnava tega problema pred Združenimi narodi upanje do uspeha in da bi Avstrija tako obravnavo mogla doseči, če bi v Rimu ne bilo uspehov.

Avstrija je pokazala v boju proti teroristom dosti dobre volje in ima pri akcijah proti njim večino ljudstva za seboj. Italija bi pa lahko namero, da hoče priti do kompromisa, podprla s tem, da bi preklicala veto proti avstrijskim pogajanjem z Evropsko gospodarsko skupnostjo. Hvalevredna ugotovitev italijanske regionalne vlade Furlanija-Julijska Benečija na Celovškem sejmu (»Nimamo nič proti udeležbi Avstrije v EGS«) je dala Dunaju nov argument za njeno zadržanje glede južnotirolskega vprašanja, ki ga želi Avstrija rešiti skupno z Italijo ob iskrenem sodelovanju.

Dve mini ob avstrijsko-ogrski meji

Dve mini sta razburili prebivalce vasi ob avstrijsko-ogrski meji; dve mini, kateri je napravljal dež in kateri so našli pravočasno orožniki. Ravno tako bi lahko na ta kraj zašli otroci in »igrača« bi zopet eksplodirala v rokah fantov ali deklic; posledice bi bile zopet mrtvi, ranjeni in žalost v prizadetih družinah. Najdba teh dveh min ponovno dokazuje, da preti prebivalstvu obmejnega področja še vedno nevarnost.

Tako gledano je poučna kampanja gradnja varnostnih organov v tisku in radiu, ki opozarja na nevarnosti te meje, popolnoma razumljiva. Kajti kljub temu, da je železna zavesa deloma odpravljena, živijo prebivalci obmejnega področja stalno v nevarnosti, da izgubijo zdravje ali celo življenje.

Po mnenju Humphreya bi imela taka politika veliko prednosti. Nevarnost, da bi bile velesile soudeležene v sporih med nerazvitimi državami, bi bila veliko manjša. Obenem bi lahko denarna sredstva na novo in bolj smotrno razdelili. Z zmanjšanjem vojaških izdatkov bi pa lahko znatno pospešili razvoj civilizacije.

K ameriško-kitajskemu stanju je viceprezident dejal, da izgledi za izboljšanje odnosov v bližnji bodočnosti niso ugodni. Ame-

dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok. Vsak izmed nas odgovarja za manjšinske šolske prilike. Zastavimo torej ves svoj vpliv za njihovo izboljšanje v našem domačem šolskem okolju. Ne izgovarjajmo se na druge ter ukrenimo vse, kar smo dolžni tozadevno storiti kot zvesti sinovi slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

rika naj pa odpravi sedaj še veljavne omejitve v trgovini, izvzemši strateško važen material. Te omejitve je Amerika vpeljala kot del popolnega embarga (ustavitve) trgovine ob priliki vojne v Koreji.

V zvezi z Vietnamom je Humphrey dejal, da je politična rešitev edina možnost, da zmagajo ZDA vojno v Vietnamu. Ta ureditelj naj ljudstvu Južnega Vietnama tudi omogoča, da samo določi svojo bodočnost.

Kot pripomni »Japan Times« k temu članku, so zaprosili za stališče o ameriški zunanji politiki tako Humphreya, kakor tudi Nixona. Nixon pa ni zavzel stališča.

Jugoslovanski dan v okviru sejma

Pretekli petek je bil v okviru celovškega sejma jugoslovanski dan. Ob tej priliki so bile v Celovcu visoke osebnosti gospodarskega in političnega življenja sosednjih republik, torej Slovenije in Hrvaške.

Zvečer istega dne so priredili jugoslovanski generalni konzul dipl. inž. Karmelo Budihna ter predsednika gospodarskih zbornic Slovenije in Hrvaške v Trgovinski zbornici sprejem, ki se ga je udeležilo mnogo predstavnikov političnega, gospodarskega in kulturnega življenja dežele. Med njimi so bili deželni glavar Hans Sima, namestnik deželnega glavarja Kerstnig, član koroške deželne vlade Herbert Bacher, podpredsednik deželnega zbora dr. Mayrhofer, državni in deželni poslanci ter predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev.

KRATKE VESTI

● Neki milanski delavec, ki si po delu v tovarni skuša s umivanjem posode v neki restavraciji zaokrožiti plačo, je prijavil policiji enega svojih sinov, ki se je stalno potepal in se ni hotel lotiti dela. Ko mu je sin rekel, da je ukradel nove hlače in srjaco, ki ju je imel na sebi, je poklical policajce in jim prijavil sina. »Odpeljite ga,« je sicer žalostno rekel oče, »ker mi bo drugače pohujšal ostale otroke.« Fant se je pred policaji oholo vedel, sedaj pa se pokorava v vzgojnem zavodu »Beccaria«, kjer bo ostal do zaključka preiskave. 14-letni fant je priznal številne tatvine, vendar ni povedal, kam je vlamjal. »Nisem gledal naslovov« je drzno izjavil.

■ Ameriški general Grant Sharp, poveljnik ameriških sil na Pacifiku, je bil pred kratkim upokojen po 45 letih vojaške službe. Zamenjal ga je admiral John McCain.

■ V nekem dunajskem hotelu je mlad ropar s pištolo prisilil nočnega vratarja, da se je umaknil na stranišče, kjer naj bi na njegov ukaz ostal vsaj dvajset minut, ropar pa je medtem odprl ročno blagajno in odnesel okoli 2.300 šilingov. Ko je vratar obvestil policijo, napadalca že zdavnaj ni bilo nikjer.

■ Pri mestecu Rotholz na Tirolskem se je pripetila preteklo soboto huda prometna nesreča, v kateri sta izgubila življenje dva Jugoslovana: 26-letni Milan Babič in njegov 30-letni brat Rajko, oba iz okolice Banjaluke. Brata Babič sta bila že nekaj časa na začasnem delu v tirolskem mestecu Jenbach, kjer sta bila zaposlena v nekem prometnem podjetju.

■ V otroški bolnišnici so 31. julija izvedli operacijo presaditve jeter. Jetra so presadili 16-mesečni Sheli Sanford, ki je dobila jetra novorojenčka, pravkar umrlega. Po sporočilu otroške bolnišnice v Houstonu so na svetu do zdaj izvedli več kot 20 operacij presajevanja jeter, vendar pa je število preživelih pacientov zelo majhno.

Politični teden

Po svetu . . .

ČEŠKOSLOVAŠKA

Slej ko prej je Češka v ospredju političnega zanimanja. Medtem je prišlo do obiska jugoslovanskega predsednika maršala Tita v Pragi. Tako na letališču kakor tudi pri vožnji skozi Prago je prebivalstvo sprejelo navdušeno predsednika Jugoslavije. Okoli 10.000 ljudi je šlo že ure pred prihodom visokega gosta na cesto, da so ga mogli pozdraviti in videti. Tudi v številnih trgovinah so visele slike Tita in mesto je bilo okrašeno z jugoslovanskimi zastavami. In to kljub dejstvu, da Titov obisk ni oficialen državni obisk. Pogovori so bili prijateljski. To prijateljstvo je bilo potrjeno tudi na tiskovni konferenci, ki jo je dal Tito samo češkim in jugoslovanskim novinarjem, ko je na vprašanje, ali bosta Jugoslavija in Češkoslovaška podpisali kako pogodbo, Tito odgovoril, da so stiki tako dobri, da takih pogodb ni treba.

Te dni je Češko obiskal tudi Walter Ulbricht, predsednik Nemške demokratične republike. Prebivalci Češkoslovaške so vajeni presenečenj in jih ta obisk tudi ne more več razburiti.

Polagoma se opaža, da se je zgodilo na Češkem nekaj revolucionarnega, revolucionarnega za ljudi v tej deželi, toda ne do cela v tem pomenu besede, ki je pri nas običajen. S časom laži, strahu, zasledovanja in neumnosti je treba narediti konec in novo obdobje človeka vrednega življenja naj se začne, čas neumnosti in sadistov je mimo, toda nikdo, izven morda nekatere študente in huligane, ne misli na veliko spremembo socialističnega sistema (morda je to v Pragi malo drugače). Razen tega se mora obiskovalec z zahoda šele navaditi na novi pomen besed: levo in desno. Dubček je na primer na levici, je za Čehe napreden, medtem ko označujejo Novotnyja kot desničarja in konzervativca.

Napačen račun Rusov

Ustavimo se še pri Čierni nad Tiso. Rusi so se motili, kakor je danes znano, pri bistveni točki, ki je tudi pri zahodnih informacijskih agencijah izzvala dramatičnijo, a je bila ta komaj upravičena. Pred najtrdnjše preizkušnje so bili Dubček in njegovi prijatelji postavljeni januarja letošnjega leta in ne sedaj julija. Januarja so se namreč dvignili proti Novotnyju ne vedoč za izid tega boja, vedoč pa, da bi bila v primeru poraza najmilejša kazen zapor. Januarja je pa doseglo javno mnenje tako težo, nezadovoljnost in jeza ljudstva tak višek in so dobili žurnalisti in pisatelji (seveda ne vsi) tako pogum, da je nastala tista psihoza, kateri nasprotna večina ni več upala kljubovati.

Tega pa Rusi niso dovolj jasno videli in spoznali. Od njihovih opazovalcev in aparata napačno informirani, so verjetno do Čierne oziroma do Varšavske deklaracije

bili prepričani, da še vedno lahko računajo z močno skupino konzervativnih, s katerimi bi lahko ostrigili peruti Dubčeku, Svobodi in njihovim prijateljem. Sovjetske čete, ki so prišle na vojaške manevre, in bi morale biti že konec junija izven dežele, so ostale štiri tedne dalje protizakonito v ČSSR (čete so se pa obnašale zelo dostojno). Morda ne toliko zaradi ustrahovanja kot v zaščito Novotnyjevih ljudi, ako bi le ti sprožili protiakcijo. Tako so Rusi upali, da bodo v Čierni, kjer so sedeli štirje češkoslovaški stalinisti, dosegli razkol v češkoslovaškem zastopstvu. Potem bi tudi Dubčeka lahko prisilili, da bi v samokritiki priznal svoje napake.

Noben Čeh ali Slovak se ni upal v Čierni, četudi bi bil v notranjosti še tako proti Dubčekovi politiki, javno nastopiti proti skupni liniji. Kot se sliši celo od mirnih ljudi, bi takega človeka strgali z golimi rokami na drobne kose. Iz te enotne države ljudstva je zraslo upanje in optimizem, ki ga po prejšnjih dogodkih sodeč ni nihče pričakoval.

Brez dvoma so se Rusi bali, da vpliva zahod na ČSSR. To pa ne drži. Razvoj je bil izključno v rokah Čehov in Slovakov. Najkasneje v Čierni so morali Rusi spoznati, da so postali žrtev lastnega nezaupanja in lastne poročevalne službe.

Ni popuščanja v načelnih vprašanjih

Važno je tudi sledeče dejstvo, ki ga veliko premalo upoštevamo: Dubček noče komunizma odpraviti, temveč hoče boljši komunizem, človeški in pametnejši, vendar vedno socialistični sistem. Demokratični socializem je stvar nekaterih univerzitetnih profesorjev in pisateljev, ne pa strankarskega aparata. Revolucija je prišla od zgoraj. Dubček hoče human komunizem, ki bolj odgovarja Čehom in Slovakom. Ostane pa seveda komunist, ravno tako kakor je tudi dober človek, ne doktrinarni revolucionar. Ostal je tudi, in tega ne smemo spregledati, v očeh Rusov dober tovariš.

Kljub temu je pa Čierna uspeh za Dubčeka in pristaše. Ruske čete so se umaknile iz dežel, napadi na ČSSR so ponehali in svoboda tiska in radia ter televizije je ohranjena.

Dobro informirani krogi vedo povedati, da Rusi nikoli niso grozili, niti omenjali nasilne intervencije. Kot zelo sigurno velja, da je Tito Moskvi jasno povedal, kakšne posledice bi imela nasilna zasedba Češkoslovaške. Zato so tudi Tita slavili in častili v Pragi kot še nobenega politika pred njim. Tudi francoski in italijanski komunisti so opozarjali na nevarnost, ki bi sledila iz nasilne zasedbe Češke za svetovni komunizem in kakšen podvig mu lahko da zmaga naprednih (nekateri cinični politiki so se zato vprašali, kakšen izid bi bil za zahodno politiko pravzaprav boljši). Popuščanje napram ČSSR je pa prineslo Rusom nevarnost okužbe v lastni državi.

Zanimiva in senzacionalna je analiza če-

škoslovaško-ruskih razgovorov, ki je bila objavljena v časopisu »Literarni listy«. V ostrih besedah je naštetih 7 napak: grožnje z nasiljem (manevri), strah pred spremembo ravnotežja Vzhod-Zahod, napačno podpiranje posameznikov (Novotny), napačno ocenjevanje notranjega položaja in mišljenja ljudstva, neresnične informacije o dogodkih v ČSSR, strah pred verižno reakcijo, ki bi lahko zajela celo Sovjetsko zvezo in nezaupanje Moskve do demokracije in svobode socializma.

To je pogovor številka ena v Pragi in češkoslovaški novinarji so dali razumeti, da reakcija v Moskvi verjetno ne bo najboljša.

TOKRAT ZMAGAMO MI

Kot strela z jasnega neba je zadela vest, da je predlagan za viceprezidenta Spiro Agnew, udeleženec republikanskega konventa v Miamiu. Kdo je ta človek? Masa udeležencev tega ni vedela. 49-letni guverner Marylanda je v Ameriki komaj znan. Agnew, ki je pri rojstvu nosil še dolgo lepo ime Anagnostopoulos je postal šele 1962 guverner. Najprej ultraliberalec, kateremu se je posrečilo uveljaviti, lahko rečemo, nekaj prevratnih zakonov za črnce, proti volji družbe, je postal v teku svojega delovanja čedalje bolj konzervativen.

Posebno trdo je posegel v črnske nemire v Baltimoru, kar so mu nasprotniki hudo zamerili. Te obtožbe so se pa umirile, odkar je demokratična administracija v Washingtonu nastopila še ostreje proti črncem. Agnew, katerega imajo za zmernega liberalca je sin grškega priseljenca, ki je postal posestnik restavuranta in poslal sina na univerzo. To je isto okolje, iz katerega izhaja Nixon, katerega oče je imel malo trgovino in ki je poslal sina na univerzo z velikimi žrtvami.

Imenovanje Agnewa za viceprezidenta je bilo presenečenje in to zato, ker je do zadnjega dneva veljal za sotekača Nixona newyorški župan Lindsay. Z Lindsayem bi republikanci stopili do mestnih mas in do manjšin in bi s tem ogrožali demokrate posebno v njihovih najsigurnejših področjih. Nixon se je pa dal prepričati, se zdi od demokratskih preiskav, ki pravijo, da pravi nasprotniki letos niso demokrati, temveč protestna stranka, zbrana okoli guvernerja Georga Wallaca, ki je nekaka ameriška NDP, v kateri se zbirajo nezadovoljniji, katerih število stalno raste. Ta nezavisna stranka slabi opozicijo, katera ravno tako hoče preobrat, to pa le v dvostranskem sistemu in z zmernimi sredstvi.

Enotnost — taktična nujnost

Četudi so sprožili liberalni na konvenciji manjšo revolto, ker so hoteli imeti enega svojega kot protiutež k Nixonu, je shod z redko enotnostjo podprl Agnewa. To je tudi posledica novega pragmatizma, ki ne gleda več na finese in ideološko čistost, ampak se ravna po taktičnih nujnostih.

Ob koncu je imel Nixon običajni programski govor, ki je bil tako odličen, da so celo vsega vajeni politiki, kakor Romney, Javits, Reagan in Dirksen začudeno gledali. Obljubil je konec vojne v Vietnamu in

kampanjo proti prometnim nesrečam in gangsterstvu.

Vsekakor je prinesel ta shod veliko presenečenj. Rockefeller je odrezal slabše kot se je pričakovalo in Nixonov povratek po porazu proti Kennedyju in kalifornijskih volitvah za guvernerja v politiko, je marsikoga presenetil. Stranka je polna električnega optimizma in je prepričana, da zmaga. To je odvisno seveda tudi od demokratov, ki imajo v dveh tednih svoj shod.

. . . in pri nas v Avstriji

INTERVENCIJA VPRID BIAFRI

Avstrijsko politično poletje ni tako razgibano kot v sosednji Češki. Edina pomembnejša novica je vest, da hoče Avstrija posredovati v Biafri.

Naša država bo poslala posebne odposlance v glavna mesta onih držav, katere igrajo važno vlogo pri ustvaritvi miru v Nigeriji. Taka akcija je neavadna in ima zaradi nevtralnosti Avstrije poseben pomen. Razen tega bo posebni odposlanec, to je bivši zastopnik Avstrije v Beirutu Arthur Breycher-Vauthier, navezal kontakt pri Rdečem križu v Ženevi, Londonu in Lagosu. Podvzel bo tudi potrebne korake pri UNO.

Lahko rečemo, da je ta akcija Avstriji v čast. Vprašati se pa moramo, zakaj je oficialna Avstrija šele sedaj dvignila svoj glas. Že meseca marca je Tanzanija moralno podprla pleme Ibo, ki je gladovalo. Konec maja so se končala brezuspešna pogajanja med Nigerijo in Biafro. Avstrija je še vedno molčala. Šele julija se je bavil državni zbor z razmerami v Biafri. Avstrija je dosti pozno dvignila svoj glas. Če ga bodo še slišali, je drugo vprašanje. Gotovo to ne zmanjša zaslug Avstrije, da se je jasno potegovala za človečanske pravice, ampak v politiki se ne merijo zasluge samo po morali, temveč tudi po uspehu. Gotovo bi stvari bolj koristilo, če bi Avstrija ne čakala tako dolgo.

VEDNO MANJ TAKIH, KI IŠČEJO DELO

Z razstožjo konjunkturo se je tudi delovni trg ustalil. Konec julija je bilo samo 40.806 takih, ki so iskali delo in to pri številu 2,300.000 zaposlenih. To stanje je sicer še za 6,1 odstotkov višje od lanskega leta, vendar je bila s tem dosežena najmanjša razlika prostih in iskanih do lanskega leta. Med temi, ki iščejo delo, je skoraj 70 odstotkov žena. Številu 40.806 iskalcev stoji nasproti 30.725 službenih ponudb. Te številke pa seveda ne zajamejo vseh mest, ker v Avstriji ne obstoji dolžnost javljanja.

Medtem ko je bila najnižja točka konjunktura že ob začetku leta za nami, je bilo takrat število onih, ki so iskali delo najvišje. Pred enim letom je bila gospodarska situacija slabša. Zelo ugodna je situacija sedaj v tekstilni industriji, pri poklicih, ki so v zvezi s prehrano, in pri proizvodnji obutve. Neugodna je situacija še v trgovini in v gradbeništvu. Najboljše se odrezeta še Dunaj in Nižja Avstrija.

Razprava o slovenskem manjšinskem vprašanju na Koroškem

Sestavil: Dr. Anton Podstenar

12

Res so se odtlej izjave avstrijskih politikov glasile vedno pogosteje v prid koroškim Slovincem in njihovim upravičenim zahtevam.

Minister za kmetijstvo inž. dr. Karl Schleizer se je ob izvolitvi za predsednika Ljudske stranke na Koroškem v izjavi glede manjšinskega vprašanja zavzel za sodelovanje z manjšino. To stališče je zastopal na volilnih zborovanjih leta 1966.

Dne 23. februarja je zvezni minister pred 100 zaupniki NS v Celovcu dejal: »Priznavam se k izjavam zveznega kanclerja dr. Klause, ki jih je podal ob praznovanju dvajsetletnice druge republike in desetletnice podpisa avstrijske državne pogodbe dne 9. maja 1965 pred koroškimi Slovenci.

9. maj 1965 naj bo tudi nov začetek v razmerju avstrijske Ljudske stranke do koroških Slovincem. To se je pri praznovanju dvajsetletnice Druge republike ter desetletnice državne pogodbe pokazalo tudi s tem, da so se tega slavja udeležili vsi trije predsedniki združenj Avstrijske Ljudske stranke na Koroškem.

Naj bi bilo novo desetletje še v večji meri kot doslej v znamenju sodelovanja obeh narodov v deželi. Koroška je domovina Nemcem in Slovincem. Naj bi v medsebojnem spoštovanju oba naroda oblikovala skupno prihodnost v dobro koroške domovine in Avstrije.«

Ob isti priliki je kmetijski minister zelo pohvalil nesebično delo slovenskih šolskih sester v obeh gospodinjskih šolah in njihov idealizem pri delu za Cerkev, narod in državo. Napovedal je za ti šoli stalno podporo kmetijskega ministrstva.

Njegovemu govoru je sledilo zelo razgibano obravnavanje razmer na Južnem Koroškem. Državni poslanec dr. Ludwig Weiss je glede ureditve manjšinskih vprašanj podal vrsto določenih predlogov.

68. Grabštanjski župan V. Deutschman je kot kandidat Ljudske stranke za državni zbor zastopnikom NSKS izjavil: »Kot demokrat se priznavam k načelu enakopravnosti obeh narodov v deželi ter zasto-

pam stališče, da je treba rešiti vsa vprašanja člena 7, kot to predvideva avstrijska državna pogodba. Kot poslanec državnega zbora bom zastopal interese koroškega prebivalstva nepristransko in to ne glede na jezik ali svetovnonazorno pripadnost koroškega prebivalstva.«

69. Po volitvah, ki so dale Ljudski stranki absolutno večino in ji omogočile, da je prvič po vojski sestavila vlado brez socialistov, so se ugodne izjave vplivnih članov stranke in vlade nadaljevale. Dne 15. maja 1966 je nam dobro znani bivši minister Ferdinand Graf na zborovanju v Pliberku prijetno presenetil Slovence z besedami: »Ta dežela, ki je doživela toliko gorja in prelila toliko solz v teku dveh rodov, potrebuje medsebojnega zaupanja. Nikjer niso sodelovanje in politična razsodnost, preudarnost in gospodarski napredek tako potrebni kot na obmejnem ozemlju. Skupno življenje obeh narodnosti v deželi se normalizira. Zato je potrebno, da usmerimo vsa naša dejanja v prihodnost.«

Na občnem zboru vodstva koroške Ljudske stranke v Celovcu dne 21. 5. 1966 se je kancler dr. Klaus priznal k politiki, ki naj služi interesom celotnega avstrijskega prebivalstva. Prenehati je treba z razlikovanjem v dobre in manjvredne državljane, saj smo vsi Avstrijci domovini zvesti.

Na istem zboru se je minister dr. Schleizer zavzel za strpnost v politiki, namestnik deželnega glavarja inž. Truppe pa je zahteval korekturo politike Ljudske stranke do slovenske manjšine in s tem priznal nepravilnost dosedanje politike te stranke do koroških Slovincem. Odkrito je tudi pokazal na korist, ki jo more od take politike imeti Ljudska stranka. Deželnozbornske volitve leta 1965 so pokazale, da bi 4.000 do 5.000 glasov iz vrst manjšine moglo pripomoči do spremembe razmerja političnih sil v deželi. »Videti moramo torej tudi to stran pri ocenjevanju deželnozbornskih volitev, iz česar sledi, da se moramo z našo politiko truditi tudi za zaupanje pripadnikov manjšine.«

Dne 22. 6. 1966 pa je na slavnostni večerji, prirejeni v Vrbi na čast predsedniku Izvršnega odbora (vlade) Slovenije Janku Smoletu in spremljevalcem pred številnimi predstavniki koroškega kulturnega, političnega in gospodarskega življenja in v navzočnosti predstavnikov obeh osrednjih organizacij koroških Slovincem deželni glavar Hans Sima dejal: »Moja naloga v okviru deželne politike je, da pomagam odstraniti težave, ki so obstajale v preteklosti med nemško in slovensko govorečim prebivalstvom. Slovenci morajo imeti občutek, da so enakopravni deželani. Obstoji pri-

Karel Mauser - petdesetletnik

goslovec se je zelo zanimal za reveže. Bil je predsednik Vincencijeve konference, ki je imela za svoj delokrog reveže v predmestju »Sibiriji«, ki so živeli povečini v barakah. Ko je izstopil iz bogoslovja ni imel nobene zaposlitve. Težko se je prebijal skozi revščino, dokler ni dobil službe kot korektor in pomožni urednik Slovenčeve knjižnice. V zadnjem vojnem letu se je tudi poročal. Z ženo Mimi imata štiri otroke: Heleno, Rotijo, Klemena in Meto. Mauser je prišel konec leta 1945 s svojci v Avstrijo kot izgnanec. Leta 1950 je dobil dovoljenje za izselitev v Ameriko. Vmesna leta je preživel po taboriščih. V Ameriki je ves čas zaposlen v tovarni The Cleveland Twist Drill Co., kjer izdeluje svedre.

Kdaj je začel pisati

Sam pravi, da je začel pisati v Kranju kot sedmošolec in sicer pesmi za dijaški list Mentor. Prof. Joža Lovrenčič, Mentorjev urednik, mu je celo dal honorar. Nadaljeval je v Naši zvezdi in nato v Domu in svetu. Prevajal je za Slovenčovo knjižnico in prispeval črtice za dnevno časopisje. Pesmim so sledile povesti. Prve so se žal izgubile.

Kot begunec je začel pisati v taborišču Rotenmann ter je priobčeval črtice v tedniku Koroška kronika pod imenom Iztok, Štefan Gornik, Klemen Habjan. Že v Lienzu je začel pisati za Mohorjevo družbo, ki se je tedaj obnavljala. Mauser je postal »Večerničar«. Pri Mohorjevi je izšlo 11 njegovih del. Razen povesti in romanov nenehno predava, piše uvodnike, črtice, prevaja itd. Je najpopularnejši slovenski zamejski pisatelj in je leta 1966 dobil najvišjo slovensko literarno nagrado v zamejstvu, nagrado »Vstajenje«, ki jo podeljujejo v Trstu. Mauser je edini od zamejskih slovenskih pisateljev, ki ga prevajajo v tuje jezike.

Najlepše in najobširnejše delo

Najlepše delo je gotovo nam dobro poznano Kaplan Klemen. Ta roman je visoka pesem na duhovniško poslanstvo. Brali smo ga svojčas kot podlistek v Koroški kroniki, nato pa v Mohorjevih večernicah. Roman je dramaturgiziran. Igrali so ga predvsem v Podjunu. Knjiga je prevedena tudi v nemščino in španščino. Najobširnejše delo pa je trilogija Ljudje pod bičem, ki je izšla pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu v Argentini. Roman je psihološko dobro zgrajen, godi se v Podbrezju, v Ljubljani, na Dolenjskem in na Koroškem, snov je čisto sodobna. Trenutno Mauser prevaja v slovenščino Franza Werfla zaobljubljeni roman »Bernardka« o nastanku božje poti v Lurdu. To bo Mauserjeva 25. jubilejna knjiga.

Koroški Slovenci čestitajo

Plodovitemu pisatelju, dobremu človeku, prijatelju koroških Slovencev je k petdesetletnici iskreno čestital tudi Narodni svet koroških Slovencev. Na pisatelja je naslovil sledeče besede:

okrožnice, ki govori o naravnih pravicah manjšine in o dolžnostih oblastnikov do manjšine, temveč tudi papežev nasvet vzamejo kakor zapoved in se trudijo za dobre stike z večinskim in matičnim narodom.

Neupravičena je trditev, da se »Slovenci ponovno sklicujejo na okrožnico MZ in iz nje navajajo le mesta, ki omenjajo naravne pravice, onih mest, ki je v njih nakazana dolžnost, da se vključijo v narodno celoto (sich ins Volksganze einzufügen) in naravno tudi večini to priznavajo, kar zase zahtevajo«.

Očitek je nepotreben, kajti Slovencem tega, kar zase zahtevajo, ni treba večinskemu narodu še posebej priznavati, ker vse to v zvrhani meri že ima. Na papežev nasvet, naj se ob vsakdanjem stiku z ljudmi drugačne omike duhovno in srčno bogatijo in si usvajajo vrline tujega naroda, se jim ni treba sklicevati, ker se v dejanju skušajo po njem ravnati. Tudi večinskemu narodu se ni treba sklicevati na težke dolžnosti, ki jih po papeževih besedah ima do manjšine. Dovolj bi bilo, da bi jih izpolnjeval. Koroški Slovenci bi se radi še v večji meri bogatili z vrlinami večinskega naroda in uspešneje vršili posredništvo, katero jim papež priporoča. Vendar jim je to otežkočeno, ker se morajo hkrati boriti za svoje osnovne pravice. Večinski narod

Spoštovani gospod Mauser!

Vaša 50-letnica je tudi za nas koroške Slovence prilika, da se ustavimo ob Vaši osebnosti, da se Vam zahvalimo za Vaše literarno ustvarjanje in Vam za bodočnost želimo zdravja, ki naj bo predpogoj za uspešno nadaljevanje dela.

Številne knjige s koroško tematiko so izraz Vaše velike ljubezni do koroških Slovencev. Bog Vam povrni ves trud! Že sedaj se veselimo svidenja z Vami.

S prisrčnimi pozdravi

dr. Valentin Inzko

za

Narodni svet koroških Slovencev.

POGOVOR S PISATELJEM:

Ali Vas je dejstvo, da ste Slovenec, kaj motilo pri uveljavljanju?

Nikoli nisem čutil tega. Narobe: prepričan sem, da vsak, ki je pameten, čuti, da ima brat drugega naroda kaj povedati, in sicer na drug način in v drugi obliki, kakor jo je sicer vajen. Saj je ravno pestrost v kulturi tisto najlepše, kar narode na zemlji kljub bojem in sporom vendarle nekeje druži. Ohraniti svojo slovensko samobitnost pa je tudi znamenje zrelosti in obenem najboljša postavka tistemu, na čemer gradimo spoštovanje do brata drugega naroda. Nihče v srcu nima rad tistih, ki že za skledo leče odnehajo od marsičesa, kar jim je bilo še včeraj lepo in sveto.«

Kaj bi rekli slovenskim staršem v svetu?

»Če hočemo, da nas bodo otroci spoštovali, spoštujmo svoje svetinje. Naravnost obupno je videti, da je med nami že toliko družin inteligentov, kjer se v hiši ne govori več slovensko. Torej niti spoštovanja do svetinje domače besede ni več. Kako naj otroci spoštujejo delo očetov, kako naj bodo prepričani, da oče iskreno misli, kar morda javno napiše o slovenski besedi in njeni vrednosti? Imeti dva obraza — za družino enega in za javnost drugega — ni mogoče.«

Kaj pravite o svojem poklicu?

»Zdaj mi teče že 18. leto, kar delam v tovarni svedrov na stroju Norton številka 3. In mi verjemite, da sem prišel do tega, da je naš najlepši poklic — živeti! Živeti od minute do minute, od ure do ure. Vse drugo je navrženo, tudi pero. Pero bom nekoč odložil, življenje pa se nikoli ne ustavi. To je zame eno najbolj čudovitih dejstev. Res pa je, da se iz dneva v dan moramo bolj mučiti, toda — kaj se naj dobrega brez muke rodi?«

To je življenje, delo in uspeh pisatelja Karla Mauserja, ko ob svoji petdesetletnici gleda na 30 let pisateljstva, ki mu je dalo obilno žetev — 25 knjig!

Baski zahtevajo neodvisnost

Francova zmaga v španski državljanski vojni je dozdevno zlomila hrbtnico baskovskemu narodu (nekaj nad en milijon ljudi). Toda zadnja leta se vedno pogosteje spet sliši o akcijah baskovskega gibanja za neodvisnost. Sicer so se prejšnja leta Baski zadovoljevali z nočnimi akcijami pi-

naj jim najprej prizna in da vse, kar jim gre, nakar šele se bodo mogli Slovenci v polni meri okoriščati z njegovimi vrlinami in biti sredniki med svojo državo in matičnim narodom.

Da si bodo Slovenci od Nemcev mogli usvojiti čimveč vrlin, si morajo seveda tudi Nemci prizadevati, da jim bodo mogli v vseh ozirih kaj nuditi. Česa naj se učijo koroški Slovenci pri koroških Nemcih? Pravičnosti, vse narode obsegajoče ljubezni, širokosrčnosti, velikodušnosti, dobrohotnosti, popravljanja krivic, spoštovanja dane besede in podobnih vrlin nikakor ne v veliki meri.

72. Janez XXIII. sklene svoj opomin članom manjšine, naj bodo sredniki med različnimi narodi, ne pa sejanci preprirov, ki povzročajo neizmerno škodo in ovirajo napredek narodov.

Koroški Slovenci so si vedno želeli miru in sloge z Nemci in vzajemno sodelovanje za napredek in blagor dežele. Kljub temu so se Nemci že tako daleč spozabili, da so Slovencem očitali, da med oba naroda na Koroškem sejejo preprirov. Je to njihova sto let stara taktika. Že leta 1861 so v štajerskem deželnem zboru svetniškemu škofu Slomšku očitali: Vi motite mirno sožitje med narodnostmi! Leta 1964 pa so po Spod-

SLOVENC

doma in po svetu

Ljudska šola »Albert Sirk«

S Primorskega poročajo, da je bila slovenska ljudska šola pri Sv. Križu uradno poimenovana po znanem slovenskem likovnem umetniku-slikarju Albertu Sirku, svetokriškem rojaku.

Rev. Marko Kranjc 80-letnik

V Rimu je praznoval 80-letnico svojega rojstva g. rev. Marko Kranjc. Rojen je bil 11. maja v Veliki Zimici pri Mariboru. Srednjo šolo in bogoslovje je študiral v Mariboru, kjer je bil posvečen za duhovnika 1900. leta. Svoje teološko znanje si je izpopolnjeval v Gradcu. Med prvo in drugo svetovno vojno je rev. Marko Kranjc razvil močno aktivno kulturno-politično dejavnost. Po vojni je postal član Zveze krščansko demokratičnih strank Srednje Evrope v New Yorku s področjem za Italijo in s sedežem v Rimu.

Na kulturnem torišču se je udeleževal zlasti kot prevajalec. Tako je iz češčine prevedel v slovenščino »Marijin vrt«, delo priljubljenega češkega pesnika Julija Zeyerja; iz nemščine pa je presadil na naš jezik »Tri temelje duhovnega življenja«, delo asketskega jezuitskega pisatelja Meschlerja, ki je izšlo pri Mohorjevi družbi. Neposredno pred drugo svetovno vojno je slovenski mladini opisal »Svetopisemske junake«; knjiga je izšla prav tako pri Mohorjevi v Celju in bila opremljena s številnimi umetniškimi ilustracijami.

Jubilant živi v Rimu, kjer še zmerom živahno deluje.

sanja gesel za neodvisnost po zidovih baskovskih mest in s propagando iz tujine, so zdaj prenesli politično akcijo za neodvisnost v domovino. Veliko oporo ima baskovsko gibanje za neodvisnost v baskovski duhovščini, ki je zelo domoljubna in hkrati napredna.

Gibanje za neodvisnost je zavzelo v zadnjem času tak obseg, da je proglašila španska vlada izjemno stanje v pokrajini Quipuzcoa v severni Baskiji. Za tri mesece so bile v pokrajini Quipuzcoa ukinjene ustavno zajamčene pravice državljanov, da bi mogle oblasti tako lažje izvajati preiskave in zapirati voditelje in aktivne pristaše gibanja za neodvisnost. Policija bo imela tudi pravico pošiljati Baske v pregnanstvo v druge kraje Španije.

Kot poročajo agencije AFP in Reuter iz baskovskega mesta San Sebastian, opravičuje španska vlada ta svoj ukrep s tem, da se je v tej baskovski pokrajini, zlasti od junija naprej, razširil teror. Pripadniki tajne baskovske organizacije za boj za neodvisnost so že nekajkrat napadli s strelnim orožjem predstavnike španskih oblasti in so ubili nekega orožnika in poveljnika tajne policije, ponekod na javnih krajih pa so postavili tudi rušilne mine. V odporu proti španskim oblastem sodelujejo tudi baskovske sindikalne organizacije, zlasti s stavkami.

Darujte za Mohorjev dijaški dom!

nji Koroški viseli letaki: Mala manjšina na Koroškem išče vedno preprirov! Na tem kraju velja nemška beseda: Pustite Kärnten pri miru!

Nekateri Nemci koroškim Slovencem očitno želijo pokopališkega miru, kakršen kraljuje ob berlinskem zidu. Na Koroškem bo po njihovem naziranju zavlada mir, ko bo zamrla zadnja slovenska beseda.

Kako si koroški Nemci predstavljajo sodelovanje s Slovenci, nam kaže med drugim primer Obmejnega doma (Grenzlandheim) v Pliberku. Medtem ko je v veži doma v marmor vklesan namen hiše: Dieses Haus dient der Völkerverständigung (Ta hiša služi sporazumevanju med narodi), vodstvo doma odklanja slovenske prireditve v domu. Kako naj pride do sporazuma, ako Nemci Slovencev niti spoznati nočejo.

Kljub takim in drugim krivičnim očitkom in primerom so voditelji koroških Slovencev vztrajno delali za poglubitve stikov med obema narodoma in za vsestranski napredek v deželi. Sam kancler dr. Klaus je pohvalil Slovence zaradi njihove zvestobe državi in njihovega gorečega domoljublja.

(Dalje prihodnjič)

Ob robu povedano

UBACI U I. BRZINU

Če se pelješ v Jugoslavijo, imaš na razpolago več prelazov. Eden izmed njih je Koren. Cesta je lepo asfaltirana in narava je čudovita. Zato se tem bolj začudiš, ko zagledaš pred neko strmino tablo s sledečim napisom: »Auf den ersten Gang zurückschalten« in nato »Ubaci u I. brzinu«. Komu služi ta napis? Morda maloštevilnim Hrvatom in Srbom, ki zaidejo čez ta prelaz, ali pa Nemcem, ki se uče v večji meri srbohrvaščine kot slovenščine??

Vprašamo se zakaj je treba na južnem Koroškem postavljati srbohrvaške napise? Morda zato, ker je oficialni jugoslovanski jezik srbohrvaščina? To pa gotovo ni vzrok, saj stoje na avstrijski strani Ljubelja navodila pred predorom v lepi slovenščini. Zakaj to ni mogoče tudi na Korenskem prelazu? Ker je tabla na avstrijski strani, so jo postavili in napisali verjetno Avstrijci. Verjetno še ne vejo, da je na svetu tudi slovenski narod s svojim lepim jezikom? Ravno v obmejnem področju je dana prilika, da se vsaj pri cestnih napisih pokaže naklonjenost do manjšine. Razen tega bi bila to tudi lepa gesta do prijateljev iz Slovenije, ki sestavljajo pretežni del obiskovalcev prihajajočih iz sosednje Jugoslavije. Upamo, da bodo odgovorne oblasti napis spremenile in v bodoče ravnale bolj korektno. To bi bilo v smislu člana avstrijske državne pogodbe in bi Avstriji samo koristilo in povečalo njen ugled. Da gre tudi drugače, kaže spodnji primer.

PROSIMO, OGLEJTE...

Ko greš skozi Kramergasse, moraš tudi mimo trgovine železnih izdelkov Johann Einicher. Ta trgovina je ena izmed mnogih trgovin v tej ulici. Vendar se ne razlikuje od drugih trgovin samo po tem, da prodajajo tu železo. Ob vhodu namreč lahko beremo v nemščini, nato v lepi slovenščini sledeče: »Prosimo, oglejte si neobvezno za nakup naše trgovinske oddelke s prosto izbiro.« Nato lahko isto beremo v italijanščini in angleščini. Bo pa sedaj kdo rekel, da zna vsak slovensko, kadar gre za denar. To drži. Vendar so bili v Celovcu časi, ko ni bilo v Celovcu slovenskih prodajalcev, napisov kot so zgorajšnji pa še manj.

Veseli smo, da je tvrdka Einicher bila tako pogumna in da je prispevala svoj kameček v mozaiku sožitja v deželi.

ŠT. RUPERT — SV. NEŽA

(Žegnanje v prenovljeni cerkvi)

Zdi se nam vredno zvestim rojakom po širni Podjuni sporočiti, da se letos spet obhajajo pri podružnici Sv. Neže po stari navadi žegnanja na tri zaporedne nedelje po Veliki Gospojnic. Lani jih nismo mogli opravljati, ker se je znotraj popravljala in obnavljala, kar je trajalo od majnika do konca oktobra. Na prvo nedeljo novembra smo prenovljeno cerkev ob zelo veliki udeležbi ljudstva slovesno blagoslovili.

Z veselim srcem naznanjamo vsem častilcem sv. Neže in obiskovalcem (te njej posvečeni) cerkve, da se je poprava in obnova te starodavne in častitljive hiše božje zelo posrečila. Cerkev je zdaj znotraj res kakor nova. Zlasti prenovljeni oltarji, ki so prej že razpadali, zdaj s svojim svežimi in živimi barvami človeka kar prevzamejo. To z zadovoljnostjo vsi izpričujejo, kateri so cerkev prej obiskovali in zdaj spet pridejo v njo. Znotraj, dragi rojaki, vas prenovljena cerkev Sv. Neže zopet vabi in pričakuje, da boste njeni stari prijatelji letos spet prišli na žegnanje in pripeljali s seboj še svoje prijatelje.

Prvo žegnanje je na prvo nedeljo po Vel. Gospojnic, to je 18. avgusta.; ob 9. uri je praganje okoli cerkve, nato sv. maša. Drugo in glavno žegnanje je na nedeljo, 25. avg. Tedaj pride procesija iz St. Petra na Vašnjah in sta dve božji službi: prva z nemško pridigo ob pol 9. uri, druga kar navrh s slovensko pridigo. Tretje in zadnje žegnanje je en teden navrh, to je 1. sept., s samo eno božjo službo in s pridigo v obeh jezikih. Na srečno svidenje pri Sv. Neži!

SVEČE

V ponedeljek, 29. julija, smo spremljali s svojci in znanci na božjo njivo Marijo Fantur.

Mojci je bila rojena v fari Bilčovs, a je večji del svojega življenja preživela v Svečah. Poročila se je k Tomiju in bila tam dol-

Pri nas na Koroškem

Obisk pri naših skavtih v Kanalski dolini

Ko sem dobil pretekli teden razglednico iz Bele peči, ki so mi jo poslali skavtje, sem takoj sklenil, da jih obiščem. Konec tedna je potem bilo tako daleč. Vedel sem samo, da taborijo pri Beli peči, drugega nič. Prepričan sem pa bil, da jih kljub temu najdem. Veselil sem se, da ni bilo toliko prometa in bil v duhu pri skavtih. Tega veselja je pa bilo konec že v Podkloštru. Tam se je namreč pričela kača avtomobilov, ki je segala do meje. Ker se je pomikala le počasi naprej, sem obupal in jo mahnil na Podkoren. Tam ni bilo skoraj nič prometa in v pol uri sem bil v Beli peči. Ker nisem vedel dalje, sem šel vprašat častite sestre, kje so skavti. Pokazale so mi pot in tudi povedale, kje naj pustim avto.

Skavtski tabor je nad cesto. Po precej strmi poti, bolje rečeno stezi, sem ga dosegel in si najprej ogledal vhod, ki je bil zares impozanten in zanimivo grajen. Izgledal je kakor most, na katerem so trije drogovi. Na teh so bile skavtske zastave, katere vsako jutro dvignejo, zvečer pa zopet snamejo z jambora. Poleg vhoda je bil takoj oltar, ki je bil, kakor tudi vhod, popolnoma iz lesa.

Šotori stojijo v dveh dolgih vrstah, nekateri pa poleg njih ob strani. Poleg šotorov za spanje so imeli skavtje tudi šotore za prehrano, šotore, ki so služili kot jedilnica in šotore, v katerih imajo lahko sestanke, kadar dežuje. Zanimiva je bila tudi kuhinja, v kateri se kuha za 70 ljudi in vodovod, ki so si ga skavti sami napravili, poleg nje. Tisti dan, ko sem jaz obiskal skavte, so bili ravno koroški skavtje dežurni in pridno so pripravljali malico (mortadela in žemlja). Za večerjo so skuhalih juho, ki ji Italijani pravijo »maneštra«. Šef je bil Popotnik Franc, na čigar ramenih je ležala vsa skrb za dobro večerjo. Pa se je zelo izkazal, saj je bila večerja že dobro uro pred določenim časom pripravljena. Seveda so mu tudi ostali Korošci pomagali, a ti so se mudili pretežno v shrambi. Le

škoda, da nisem mogel pokusiti juhel! Gotovo bi mi teknila.

Poleg koroških so na taboru tudi tržaški skavti. Duhovni vodja koroških skavtov pa je preč. gospod Rován. Dejal je, da je dosejal s potekom taborjenja zadovoljen, le vreme malo nagaja. Na vprašanje, če misli ustanoviti tudi dekliško skavtsko skupino na Koroškem (na Tržaškem in Goriškem obstajajo take skupine) je dejal, da to zavisi v veliki meri tudi od deklet. On namerava poslati naša dekleta, ki se za skavtizem zanimajo, drugo leto s tržaškimi skavtinjami na taborjenje (letos so bile v Logarski dolini) in upa na pozitiven odmev pri dekletih.

Razgledal sem se malo po taboru in govoril s skavti. Iz šotorov so donele pesmi, domače in popevke, nekateri so diskutirali, drugi spet so čistili šotor, tretji so brenkali na kitaro in nekdo je kahal v kuhinji čaj.

Na taboru je bil tudi en bogoslovec iz bližine Bonna, ki se uči italijanščine. Tudi on mi je rekel, da mu zelo ugaja, posebno gore in planine in tudi družba, v kateri je. Govoril sem z njim še malo o zadnji encikliki in o skavtih v Nemčiji. Medtem je pa postalo že pozno in ne lahkega srca sem se poslovil od njega, tržaških in koroških skavtov. Zelel sem jim še lepo vreme in že sem tekkel po strmini proti avtomobilu.

Tokrat sem se peljal skozi Trbiž na Vrata in imel sem srečo, saj ni bilo veliko prometa, tako da sem bil kmalu doma.

Skavti taborijo do 14. tega mesca pri Beli peči. Vsak, kdor jih obišče, je vedno dobrodošel. Skavte so obiskali isti dan tudi prof. Stanko Janežič, prof. Vinko Beličič in dr. Teofil Simčič s Tržaškega ter predsednik Narodnega sveta dr. Inzko s Koroške. Medtem ko skrbi za veliko požrtvovalnostjo za koroško skupino gospod Rován, vodita skavte s Tržaškega gospod profesor Teuerschuh in preč. g. Grmek.

z mislijo, da je rešena hudega trpljenja in da ji bo Bog povrnil vso njeno dobroto.

Pri Joštiču je umrl junija gospod Joži Kersche, potem ko tudi v bolnici zanj ni bilo več pomoči. Spet se je razredčila vrsta gospodarjev. Naj rajnemu sveti večna luč!

Ne dolgo po tem, ko so v krsti odnesli spoštovanega gospodarja iz hiše, je mlada gosposinja Rezi razveselila moža in materdovo z novim, mladim Jozijem. Tako so pri Joštiču poleg krste-žalosti dočakali tudi zibelko-veselje. Da bi deček lepo uspeval in delal domačim veliko veselja, je naša želja.

Pri sosedih v Mežiški dolini

Čezmejni stiki se med pliberško okolico in prebivalstvom Mežiške doline vedno bolj poglabljajo. Mežičani hodijo v okviru maloobmejnega prometa pogosto semkaj kupovat in tudi delat. Posebno v jeseni so pobiralke krompirja na naših njivah zelo zaželeno. Pliberčani pa hodimo v Jugoslavijo na dobro vino in po škropivo zoper plevel v koruzi in proti krompirjevemu hrošču. Tudi smo mnogo starejših strojev in orodja prodali tja dol. V okviru izobraževalnega društva smo si na poučnih izletih zadnjih let ogledali tovarno jekla na Ravnah in rudnik svinca v Mežici. Oba izleta sta bila zelo poučna in dobro obiskana.

Letos pa so nas povabili prevaljski zadrugi na poučni ogled zadrugnih hlevov in naprav v ravenski občini. Dne 4. avgusta smo se po prvi sv. maši odpeljali s privatnimi avtomobili do zbirališča pri Hrustu in se od tam v koloni spustili na mejni prehod na Holmern-Grabljah. Na meji sedaj ne tu ne tam ni več strogo. Hitro je bilo vse opravljeno in že so brneli motorji dalje na Poljano.

V gostilni pevca Albina Kranjca je bil sprejem po predstavnikih zadruga in zastopnikih občine. Naš predsednik Lovro Potočnik, ki je izlet organiziral, nas je predstavil povabilju in nas seznanil z njimi. Poudaril je važnost kmečkega stanja za vsak narod. Vsak-

Publikacija o veroučnem jeziku

V tiskarni »Druck- und Verlagshaus M. Theiss« v Wolfsbergu je bila tiskana publikacija pod naslovom »Die Sprache des Religionsunterrichtes in Südkärnten« (Veroučni jezik na Južnem Koroškem). Avtor Wilhelm Mucher, župnik pri Gospe Sveti, skuša z njo zavreči brošuro Narodnega sveta koroških Slovencev, ki jo je ta izdal leta 1966 pod naslovom »Für den Religionsunterricht in der Muttersprache«. Avtor se opira pri svojem delu na »vindišarsko teorijo«, s čimer je v zadostni meri izpovedan neresni značaj publikacije.

Ta naš argument je podčrtala tudi ocena v nemškem tisku, v kateri je glede »razprave« o Cirilu in Metodu, ki je objavljena prav tako v Mucherjevi publikaciji, rečeno: »Man ist gespannt, welche Folgen sie haben wird, da sie anscheinend das Ziel verfolgt, die beiden ‚Slawenapostel‘ aus Messbuch, Brevier und Heiligenkalender zu entfernen.«

Ako beremo v isti oceni še stavek: »Priester und Theologen aber werden an ‚Cyrill und Method‘ nicht vorbeikommen«, potem bi temu le še dodali: Auch ein Priester Mucher nicht!

RINKOLE

(Pogreb Klančnikovega očeta)

V petek, dne 9. avgusta t. l., se je v zgodnjih jutranjih urah preselil v večnost daleč po Koroški dobro znani Mihael Sadjak, p. d. Klančnikov oče iz Rinkol pri Šmihelu.

Blagega pokojnika smo ob ogromni udeležbi ljudstva v nedeljo, 11. avgusta dopoldne, spremljali na farno pokopališče v Šmihelu in ga tam položili k večnemu počitku.

Pogrebne obrede so opravili štirje duhovniki.

Moški zbor pa je pod vodstvom g. Folteja Hartmana lepo in v srce segajoče zapel dve pogrebni pesmi Klančnikovemu očetu v zadnje slovo.

V nagrobnem govoru sta se poslovila od blagega pokojnika č. g. Jožef Verhnjak in pliberški podžupan g. Mirko Kumer. V govorih sta oba govornika posebno poudarila veliko pokojnikovo narodno zavest, modrost in ljubezen do bližnjega in vseh sobčanov ter skrb za svojo številno družino.

Naj mu bo lahka rodna zemlja in naj se Klančnikov oče v miru spočije ob strani svoje blage že pokojne žene.

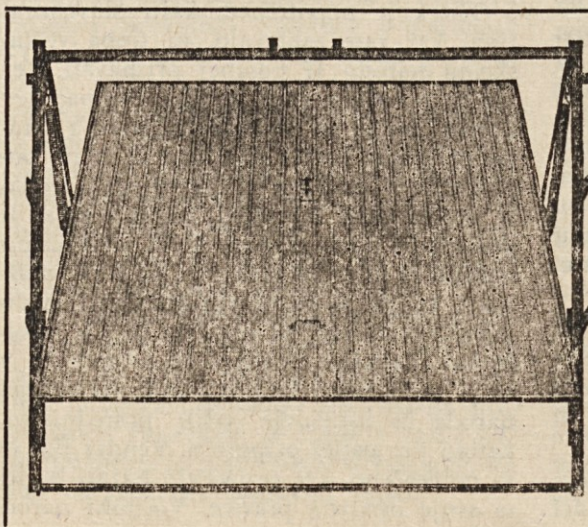
PLIBERK

(Večer glasbe)

Naprošeni smo bili, da objavimo: V četrtek, dne 22. avgusta t. l., bo nastopil ob 20. uri v dvorani Grenzlandheima znani pianist Hans Petermandl z Dunaja. Na programu bodo dela Beethovna, Mozarta, Bacha in Schuberta. Na prirediteljev vabita ustanova »Katholisches Bildungswerk«, torej katoliška prosveta, ter pevski zbor Pliberk (Gesangsverein Bleiburg).

Še nekaj podatkov o pianistu samem: kritika omenja pianista Hansa Petermandla kot odličnega interpretu Schubertovih skladb. Vsled tega je pričakovati, da bo našla koncertna prireditev v občinstvu primeren odmev. Naj še omenimo, da je gost z Dunaja tudi član udruženja za pospeševanje Werner Bergove galerije v Pliberku. Temu dejstvu je pripisovati, da se je odločil Hans Petermandl priti v Pliberk ter ustreči povabilu.

Vstopnice dobite v predprodaji pri »Kärntner Sparkasse« in v »Raiffeisenkasse« v Pliberku ter pri večerni blagajni.

**PREKLOPNA
GARAŽNA VRATA**
popolnoma pocinkana
vse velikosti v zalogi

Prosta dostava na dom

Vam nudi Kaufhof

**VALENTIN
in ANGELA** Blažej

LIBUČE — PLIBERK
tel. 04235-394 (noč. št. 302)

HEINRICH KRAFT:

Der Spiegel zu Südtirol

Österreichs Minderheitenpolitik: die Behandlung der Kärntner Slowenen

Znano avstrijsko kulturno-politično glasilo „Die Furche“ je objavilo v številki z dne 10. avgusta 1968 obširen članek o avstrijski manjšinski politiki. Iz tega članka povzemamo:

»Anfang Juni ging durch die Presse ein offenbar kaum bemerkter Bericht über einen Besuch des Kärntner Landeshauptmannes Sima in Laibach. Bei dieser Gelegenheit sei es mit den Mitgliedern der slowenischen Landesregierung zu einem Disput über die Durchführung des Artikels 7, Abs. 3, des Staatsvertrages gekommen. Der slowenische Ministerpräsident Kavčič habe den Gebrauch der slowenischen Sprache in der öffentlichen Verwaltung Kärntens im Sinne jener Bestimmung des Staatsvertrages urgiert. Landeshauptmann habe daraufhin bemerkt, daß das Problem der Verwendung der slowenischen Sprache als zusätzliche Amtssprache in Südkärnten in der Praxis vollkommen befriedigend geregelt sei, weshalb man nicht von einer offenen Frage sprechen könne. Bezüglich der Anbringung von doppelsprachigen Aufschriften in Südkärnten wurde seitens der Klagenfurter Landesregierung darauf hingewiesen, daß über die Durchführung des Paragraphen 3 des Minderheitenartikels völlig gegensätzliche Meinungen bestehen, weshalb die Frage am zweckmäßigsten noch weiter zurückgestellt bleiben solle«.

Nato preide avtor v članku na izjavo tajnika Avstrijske ljudske stranke Paulitscha v avstrijskem Zveznem svetu — Bundesratu —, v katerem je zavzel ta stališče do izjave prof. Vinka Zwitterja, ki je zagovarjal v nekem govoru vsled obstoječih šolskih prilik v deželi (označil je stanje kot kulturno sramoto) samopomoč manjšine. Članek v „Furche“ se sklicuje pri tem na poročilo v „Presse“ ter nadaljuje:

»Soweit die Zeitungsmeldung. Was sie schildert, ist hinreichend, um dem denkenden Beobachter ein bekanntes Zitat aus Heines »Nachtgedanken« in angepaßter Variation ins Gedächtnis zu rufen: Denk' ich an Österreich in der Nacht, dann bin ich um den Schlaf gebracht. Ist es doch einfach erschreckend, wie wenig offensichtlich aus so viel Geschichte gelernt worden ist. Denn über dem Urbild dieses hier nur mehr im Kleinstbühenausmaß über die Bretter eines Provinztheaters gehenden Trauerspiels ist vor fünfzig Jahren ein großes Reich, unser Reich, zerbrochen. Wer das nicht vergessen kann, traut seinen Augen und Ohren nicht, wenn er nun die Wiederholung jenes tödlichen Fehlers von damals im kleinen erleben muß. Ist es doch zunächst schon einmal beschämend, daß uns diesbezüglich geschichtlich längst herangewordene Selbstverständlichkeiten der inneren Verwaltung schließlich 1955 in einem internationalen Vertrag mehr oder weniger aufgezwungen werden mußten. Und nun klappt es — notabene seit dem Jahre 1848 — noch immer nicht.

Das menschliche Problem

Genau so aber, wie im Falle Südtirol angesichts von Mißständen und ihren Folgerscheinungen zu allererst an die Verantwortung der Machträger zu appellieren ist, so auch hier. Klagen welcher Art auch immer machen nicht die sich beschwerende Minderheit der Unbescheidenheit, sondern die jeweilige Staatsautorität eines rechtspolitischen Fehlers und damit eines Verstoßes gegen ein Gebot der Menschlichkeit, also nebenbei auch des Naturrechts, verdächtig. Sehr schön sagt Ermacora (»Die Kärntner Minderheitenfrage als Rechtsproblem« in »Der Donauraum«, 1960, 1. Heft, S. 13): »Schließlich darf die Problematik nicht übersehen werden, die im Hintergrunde der Kärntner Minderheitenfrage so wie hinter jeder politischen Frage steht: es ist die menschliche.« Dies ist nicht graue Theorie, denn jener Fehler hat sich in der Praxis der Weltgeschichte, die unsere bekanntlich nicht ausgenommen, noch immer gerächt«.

V obširnem zgodovinskem pregledu je nato temeljito obdelan doprinos Slovencev za kulturni in duhovni razvoj Avstrije, prikazano pa je tudi, da Avstrija za časa monarhije ni bila v stanju rešiti nacionalnega vprašanja. Avtor nato nadaljuje:

»Die Abstimmung in Kärnten am 10. Oktober 1920 enthielt kaum Anlässe zum

Übermut, denn es stimmten immerhin etwas über zwei Fünftel der Abstimmungsberechtigten für Südslawien. Zusammen mit den Erfahrungen von 1848 bis 1918 und den schon im Friedensvertrag von St-Germain-en-Laye aufgenötigten Minderheitenbestimmungen hätte dieses Ergebnis eigentlich genügend Voraussetzungen zu einer grundsätzlichen Remedur geboten. Zudem war auch ein Komplex »von Erlässen, gesetzlichen Bestimmungen und staatsvertraglichen Regelungen« vorhanden, der »bei gehöriger Anwendung hätte... geeignet sein können, eine Bevölkerungsgruppe zur Ruhe kommen zu lassen« (Ermacora, a. a. O., S. 15 ff.). Dies war nun leider noch immer nicht der Fall. Es wechselten Beschwerden der Slowenen an den Völkerbund mit Versuchen einer Abhilfe, die dann wiederum an slowenischen Bedenken scheiterten. So eröffnete das Jahr 1945 ähnliche Probleme wie das Jahr 1918: bis zum Jahre 1949 erhob Jugoslawien Anspruch auf 2600 km² des Landes Kärnten. Erst der Staatsvertrag garantierte Österreich die Grenzen vom 1. Jänner 1938 (siehe Ermacora, a. a. O., S. 16). Zweifellos bemühten sich die zuständigen Stellen um eine allen Interessen gerecht werdende Durchführung, wie Ermacora überzeugend berichtet; um so kläglicher wirkt dann aber die den vorliegenden Artikel veranlassende Pressemeldung; denn wir stehen also immerhin im Jahre 1968, d. h. 120 Jahre nach 1848.

Wirklich befriedigend?

Es ist daher beunruhigend, wenn man Berichte der eingangs wiedergegebenen Art liest; doppelt beunruhigend, da wir heute für unser Anliegen Südtirol zwangsläufig der »slowenischen« Einstellung nicht entraten können und uns ferner vernünftigermaßen sagen müssen, daß Fehler und Unterlassungen, deren Großausmaß die alte Monarchie gesprengt hat, im jetzigen kleineren Ausmaß zumindest noch immer schweren Schaden stiften können; nicht zuletzt unserem Ansehen, wenn die Einhaltung moderner Selbstverständlichkeiten immer wieder von außen erzwungen und eingemahnt werden muß. Der Hinweis Landeshauptmann Simas auf die Praxis bei der Verwendung des Slowenischen als zusätzliche Amtssprache steht, wie oben gezeigt, in einer verhängnisvollen Tradition. Es kann zudem heute nur noch lächerlich anmuten, wenn geäußerte Unzufriedenheit mit der Bemerkung erwidert wird, die betreffende Angelegenheit »sei in der Praxis vollkommen befriedigend geregelt«. Und schlechtweg besorgniserregend ist die leichte Art, mit der die Kärntner Landesregierung über die Fragen der Durchführung gesetzlicher Minderheitenvorschriften im allgemeinen und der doppelsprachigen Aufschriften im besonderen hinweggeht: Da darüber völlig gegensätzliche Meinungen bestünden, sollen sie »am zweckmäßigsten noch weiter zurückgestellt bleiben«. Ist doch nicht recht einzusehen, wie das Zurückstellen einer Frage zweckmäßig sein kann. Welchem Zweck soll damit gedient sein? Jedem Zweck kann schließlich nur die Lösung einer Frage gerecht werden, aber doch sicher nicht ein Aufschub«.

Nato preide avtor spet na izjave tajnika Paulitscha ter v tej zvezi ugotavlja: »Indem Herr Paulitsch dabei die vom österreichischen Gesetzgeber eingeräumte Möglichkeit eines slowenischen Elementarunterrichtes erwähnt, vergißt er, daß... für eine wirklich vollkommen befriedigende Regelung noch immer einiges zu tun bleibt.«

»Ob man eine Unterlassung in diesem Zusammenhang nur als Kulturschande oder als förmlich traditionelle und chronische Unbelehrbarkeit bezeichnen will, ist dann nur mehr Geschmackssache; richtig ist jedenfalls beides. Schon die skizzierte Geschichte des Problems seit 1848 zeigt nur zu deutlich, daß die von Herrn Vinko Zwitter genannte Selbsthilfe in den seither verflorenen 120 Jahren in der Tat sehr oft die einzige Lösung darstellte. Dem Ansehen Österreichs schaden nicht erst Ausbrüche des Unwillens über gewisse Zustände, sondern schon vorher eben diese.

Daß es auch anders geht, zeigt eine Nachricht von Ende Mai aus Bern, wonach der

Bundesrat beschlossen hat, den jährlichen Beitrag des Bundes an die »Ligia Romontscha« ab 1969 von bisher 110.000 auf 170.000 Franken zu erhöhen. Aufgabe der genannten Liga ist die Erhaltung und Förderung der rätoromanischen Sprache und Kultur. In seiner Botschaft hebt der Bundesrat die Bedeutung der Mehrsprachigkeit der Schweiz als ein Element der Selbstbehauptung nach außen und damit auch des inneren Zusammenhaltes hervor. Die »Neue Zürcher Zeitung« vom 29. Mai, S. 17, sagt hierzu wörtlich: »Das nahezu einstimmige Ergebnis der eidgenössischen Volksabstimmung vom 20. Februar 1938, durch die das Rätoromanische zur vierten Landessprache erhoben worden war, bildete ein eindeutiges Bekenntnis des Schweizer Volkes zum eidgenössischen Staatsgedanken, zum Glauben, daß nicht die Sprache, ethnische oder geographische Gegebenheiten einen Staat bilden, sondern eine gemeinsame geschichtliche Vergangenheit, das Bekenntnis zu denselben politischen Idealen, kurzum der Wille, ein Staat, eine Nation zu sein. Die Gleichberechtigung der verschiedenen Sprachen und Kulturen bildet eine selbstverständliche Voraussetzung unserer mehrsprachigen Gemeinschaft«. Der betreffende Artikel befaßt sich sodann eingehend in liebevoller Weise mit der Betreuung des rätoromanischen Volkstums. Infolge der Abwanderung aus den Bergtälern nach den großen Wirtschaftszentren und wegen des

gleichzeitigen Zuzugs von Anderssprachigen habe die sprachliche Vermischung stark zugenommen. Immer mehr Romanen befänden sich in Gemeinden, in denen sie eine Minderheit darstellen. Die »Ligia Romontscha« sorge dafür, daß das romanische Denken und Fühlen unter den Romanen in solchen Gemeinden vertieft und in den romanischen Gemeinden die Assimilation von anderssprachigen Einwohnern gefördert wird.

Sollte dies mutatis mutandis nicht auch in Österreich möglich sein? Wo uns die gegenteilige Haltung doch so ungeheuer geschadet hat und — noch immer schaden kann.

Zunächst — wie die Laibacher Episode zeigt — unserem guten Verhältnis zu den südslawischen Nachbarn. Ferner ist hier der Einfluß der slowenischen Presse in Italien, England, den Vereinigten Staaten, Kanada, Australien und Argentinien zu bedenken, wo heute insgesamt mehrere Zehntausende von Slowenen leben. Darunter führen z. B. Blätter wie die »Ameriška Domovina — American Home«, eine Tageszeitung in den Vereinigten Staaten, ständige Spalten für Kärnten und das »Slowenische Küstenland«. England und die USA sind Signatäre des Staatsvertrages, ohne deren zumindest relatives Wohlwollen auch unsere lebenswichtigen Anliegen nicht erfüllbar sind. Grundsätze der Liebe sind erst recht in der Politik solche der Klugheit«.

Po dvajsetih letih mraza

Ko so 31. oktobra 1967 stanovalci Strahovskega študentovskega doma v Pragi demonstrirali za boljše razsvetljavo in kurjavo njihovih prostorov, nobeden od njih ni vedel, da bo ta nepolitična akcija povzročila tak hiter proces politizacije med študenti. Državna oblast, ki jo je predstavljala policija, je posegla v demonstracije in študentje so bili tepeni. Tako imenovani čuvarji javnega reda so z njihovimi udarci zadeli vse študente: študentska zborovanja, ki so bila v poklicana na raznih fakultetah, so podprla napadene študente. Dogodki 31. okt. so bili jasen protest proti rastoči protizakonitosti v ČSSR. Režimu ni uspelo to množično kritiko preprečiti. Pred študenti so pisatelji že poletni dvignili svoj glas. Zahtevali so toleranco in politiko usmerjeno po etičnih vidikih. Študentje so hoteli najti korenine napačnega razvoja. Ta razvoj ustaviti je pa bila naloga centralnega komiteja komunistične partije. Po dolgih bojih so dobile mlade sile, ki so videle razpadanje sistema, premoč: demokratizacija se je pričela. Vloga študentov pa je razvidna iz sledečih dejstev:

Prvo, kar so študentje doželi, je bila potreba po lastni politični aktivnosti. Dočim so izmenjavali prej mnenja samo v ožjem krogu s prijatelji, so šli sedaj med prebivalstvo; diskutirali so celo v tovarnah z delavci o sistemu in iskali z njimi nova pota. Poiskali so osebnosti, katerim je bila v preteklosti storjena škoda in govorili so posebnost z naprednimi politiki.

Kot zgodovinski korak lahko smatramo

Sto let rojstva velikega slovenskega misleca

Letos 3. julija je minilo sto let, kar se je rodil v revni bajtarski hiši v Poljanah nad Škofjo Loko dr. Aleš Ušeničnik, eden največjih slovenskih mislecev. O njem se je izrazil njegov profesor na gregorijanski univerzi v Rimu, francoski jezuit, poznejši kardinal L. Billot, da ima Aleš »angelski razum«.

Ko se je vrnil v domovino, je takoj začel s svojim neutrudljivim delom: postal je profesor bogoslovja v semenišču ter urednik in glavni sodelavec pri reviji »Katoliški obzorik«, ki jo je kasneje nasledila revija »Cas«. Dr. Janez Evangelist Krek, njegov veliki sodobnik, je o njem dejal: »Ko bi Aleš ne bil storil za modroslovje nič drugega kakor da je ustvaril za Slovence filozofski jezik, ki je odličen, bi bila njegova zasluga neprecenljiva.« Dr. Aleš Ušeničnik pa je poleg tega sodeloval kot pisatelj in pesnik ter kot izvrsten poznavalec klasične latinščine in grščine.

Nesmrten spomenik pa si je postavil s »Knjigo življenja«, ki je doživela do sedaj tri slovenske izdaje ter hrvaški, češki in nemški prevod. Premnogim trpinom je ta knjiga pregnala oblake z obraza ter jim pomagala, da je v njih srcih zmagala Kristusova luč nad temo obupa. Ta knjiga je istočasno izraz duhovnika in misleca, učenjaka in umetnika, res nekaj globokega in dovršenega.

Dr. Aleš Ušeničnik, tako velik po globini svojih misli, pa je bil v svojem zasebnem življenju izredno skromen in ponižen. Njegovo neponareje-

izstop študentovskega zastopstva iz dotlej edine mladinske organizacije ČSM (Československy svaz mládeže). Do letošnje vige je bil ČSM edino zastopstvo mladine in to ne samo študentovske, temveč celotne. Ze samo zato ni mogel uspevati. Razen tega je bil vpliv partije premočan, tako da ČSM ni mogel prevzeti skoraj nikoli lastne iniciative. Poleg tega je oviral delo ogromni birokratski aparat, ki ni dopuščal posamezniku potrebne svobode v odločanju. Vsa ta dejstva so seveda študente odbijala in zato se ni treba čuditi, da ČSM v začetku letošnjega leta ni imel skoraj nobene veljave več in to kljub večkratnim poskusom reforme v ČSM. Po izjavah študentov filozofske fakultete je imel ČSM na univerzi monopol. Zato so se izrekli za ustanovitev odborov, ki naj bi zastopali njihove interese. Kot politična skupina naj sodelujejo brez nasilja pri uresničitvi programa, ki ga je predlagal T. G. Masaryk za Češko. Ustanovitev takih skupin pa ima samo smisel, če komunistična partija uvidi,

• da si vodilnega mesta v družbi ne more sama dodeliti,

• da si mora to mesto vedno znova priboriti, in

• da se mora za to mesto tako boriti, da o ciljih prepriča celotno ljudstvo.

Letošnja vige je prinesla Českoslovaški več kot prejšnje; končala ni samo tromesečno zimo, temveč tudi dvajset let trajajoči mraz.

Mašek Svetlik

no duhovniško življenje je bilo oprto na tisto poglavje iz »Hoje za Kristusom«, ki govori o »dobrem, miroljubnem človeku«. Aleš Ušeničnik je to knjigo za Slovence kar dvakrat priredil in s svojim bratom Francetom jo je do smrti uporabljaj za svoje duhovno branje. Umrl je na posledicah kapi 30. marca 1952, star 84 let.

Cesta k Belopeškemu jezeru asfaltirana

Po skoro dveh letih gradnje sta romantični belopeški jezera dobili asfaltirano povezavo s cesto, ki veže preko Fužin Trbiž s Kranjsko goro.

Nova cesta je široka 6 m. Zgrajeni so bili mnogi občestni oporni zidovi, mostovi razširjeni, oviniki omiljeni. Tako domačini kot turisti so nove ceste zelo veseli, saj je svetu še bolj približala čudoviti košček naše zemlje pod Mangartom. Belopeška jezera so zelo lepa izletna točka. Tudi s Koroške jih mnogi obiščejo.

Oltarne sveče za cerkev naročite v
MOHORJEVI knjigarni!

Pri nas na Koroškem

Pri sosedih v Mežiški dolini

(Nadaljevanje s 4. strani)

Njihova godba na pihala nam je godla dobrodošlice, da smo v nikogar deželi zaplesali sosedje s sosedami po steptanem snežišču. Veselimo se teh dobrih odnosov in jih hočemo nadaljevati v smislu zdravljice našega velikega pesnika Prešerna, da ne vrag, le sosed bo mejak.

Nato je ravnatelj zadrुžnih posesti inž. Uršič Avstrijce kot goste pozdravil. Razložil je ustroj zadrुge, ki šteje 500 kmetov privatnikov kot člane. Ti preko zadrुge kupujejo svoje potrebščine in prodajajo svoje proizvode, v glavnem so to mleko, les in govedo. Zadruga ima svojo klavnico za celo občino, mleko pa dobavlja mlekarni v Slovenj Gradcu. Zadruga upravlja tudi državno zemljo, ki je bila svojčas last veleposestnikov, ti je po zakonu v agrarni reformi ne smejo več kot 10 ha obdelovati. Tamkajšnji veleposetniki pa so se še tem 10 hektarom odpovedali in so odšli v inozemstvo. Take zemlje je 800 ha. Od teh je 20 ha planinskih pašnikov. Ostalo so polja in gozdovi. Polja se uporabljajo kot menjalni pašniki z enkratnim pokosom na leto. Pasejo se samo krave. Teh imajo sedaj 140 razdeljene na tri hleve: Mežico, Poljane in Sternek. Gojijo sivorjavo mlečno pasmo. Uspelo je skupno z nižjeležečimi kmetijami zadostiti potrebo po mleku za čez 20.000 nekmetškega prebivalstva Mežiške

doline. Odstavljena teleta dajejo gorskim kmetom v vzrejo in potem kupujejo visoko breje telice od njih nazaj v svoje hleve. Plačujejo jim prirastek za eno petino više, kot je klavna cena pitane govodi.

Sekajo vsako leto več tisoč kubičnih metrov lesa, od katerega se samo hlodovina še dobro proda, dočim za brusni les ni pravega kupca.

Zadruga ima tudi 20 hektarov hmeljevih nasadov. Tu je donos po ha najvišji, saj dobijo za kg suhega hmelja 2 dolarja. Hmelj in les jim dajeta tudi devize, s katerimi potem kupujejo inozemske stroje. Te kupujejo predvsem v Avstriji, ker so se o njih uporabnosti že pri nas na Koroškem prepričali.

Sledil je ogled hleva na Poljani. Čudili smo se skrajno enostavni zgradbi, katera pa je odgovarjala vsem predpisom novih izkušenj. Krmilna miza je bila prevozna, živina otvezena pri Rjavčnikih, staje kratke, kanali pokriti. Molzna naprava od Alfa-Laval. Mleko teče po ceveh iz hleva v kamro z mlečnim bazenom. Molzejo naenkrat tri krave.

Möbel- und Ausstattungshaus Sepp Schöffmann, St. Veit/Glan, zeigt:

„WOHNEN IN DER WELT VON HEUTE“

Kärntens führendes Möbel- und Ausstattungshaus Sepp Schöffmann, St. Veit a. d. Glan zeigt heuer wie alljährlich auf der Oesterr. Holzmesse im 1. Stock der Messestadthalle sein großes Verkaufsprogramm unter dem Leitsatz:

„WOHNEN IN DER WELT VON HEUTE“.

In sehr geschmackvoller Aufmachung wird ein Ausschnitt aus dem schon in Europa zu einem Begriff und in ganz Oesterreich wegen seiner Linie beliebt gewordenen Musterring-Programm gezeigt, das ein gutes Beispiel dafür gibt, wie individuell man sich mit Muster-Möbel einrichten kann.

Das schöne zweckmäßige Anbauschlafzimmer M 1350, in Ruster matt, Seiten Melamin beschichtet, völlig nach Maß — für jeden Raum passend, ist vorteil- und beispielhaft in der Formgebung und variabel in seiner Verwendbarkeit.

Viel Anklang findet auch das deutsche Import-Schlafzimmer „Zauberflöte“ in Schleiflack. Zu dem steht im interessanten Gegensatz, in einem stimmungsvollen Rahmen, ein repräsentatives Stilwohnzimmer und ausgewählte Polstergarnituren. Ein preiswertes Wohn-Schlafzimmer mit Joka-Ecke und dem beliebten Schweden-Stringverbau, einer Doppelcouch mit einfacher Handhabung und zweckmäßige Wohnzimmerschränke sind ebenfalls zu sehen.

In weiteren Kojen zeigt das fortschrittliche Möbel- und Ausstattungshaus Sepp Schöffmann drei Resopal-Anbauküchen, davon die neue Musterring Küche M 80 „Intropa“. Türen Resopal-weiß, Laden Resopal Palisander Holzstruktur, ein Meisterstück moderner Küchentechnik, Formschönheit und Qualität, bei dem das Herz jeder Hausfrau höher schlägt.

Poleg mlečne kamre so sanitetne naprave za molzače s prho in preoblačilnico. Tam je nameščen tudi električni pastir. Njegove žice so napeljene po vseh pašnikih v bližini hleva. Pasejo zgodaj zjutraj in pozno zvečer. V najhujši vročini in temni noči je živina v hlevu. Mlečnost znaša povprečno v hlevu 3200 l letno. Pašnike močno gnojijo z umetnimi gnojili, jih od časa do časa preorjejo in sejejo silozno koruzo. Poleg hleva stojita dva novodobna siloza, vsak po 350 kubičnih metrov prostornine. Če sta v jeseni polna, je le malo sena treba dodajati pri zimskem krmiljenju. Zato jim je še veliko sena od lani ostalo.

S Poljane smo se odpeljali na Ravne, na ploščad, kjer stoji gimnazija in kmetijsko, delavski muzej. Občudovali smo nekdanje naprave v obrti, veselili se preprostosti kmečke kašče, ki je lično postavljena na bregu pred muzejem. Nedaleč od kašče stoji „frnača“ t. j. sušilnica za lan, uporabna pa menda tudi za sušenje sadja. V muzeju samem je ohranjena stara dimnica — črna kuhinja — z vsem nekdanjim gospodinjskim orodjem. Starjši od izletnikov so še sami živeli v taki dimnici, mladina pa si ne more predstavljati življenja v tej črnobi.

(Dalje prihodnjije)

Svetovno znani

PASSAP- PLETILNI STROJ

Kažemo vam v novi sejmski hali, hodnik 2, in v WOLLBAR (pri kapucinski cerkvi) Celovec—Klagenfurt

Weiter bringt das Möbel- und Ausstattungshaus Sepp Schöffmann heuer auch wieder in einer Großkoje erlesene Modelle in vollendetem Stil. Sie sehen hier einen Wohnzimmer-Wandverbau „Tranon“ in Palisander mit unzähligen Kombinationsmöglichkeiten, eine Sitz-Kombinationsecke sowie eine exquisite Eßgarnitur mit Polstereckbank.

Der Boden ist mit den neuesten Teppichfliesen „Heugaflor“ ausgelegt und gibt dem ganzen die wohnliche Note.

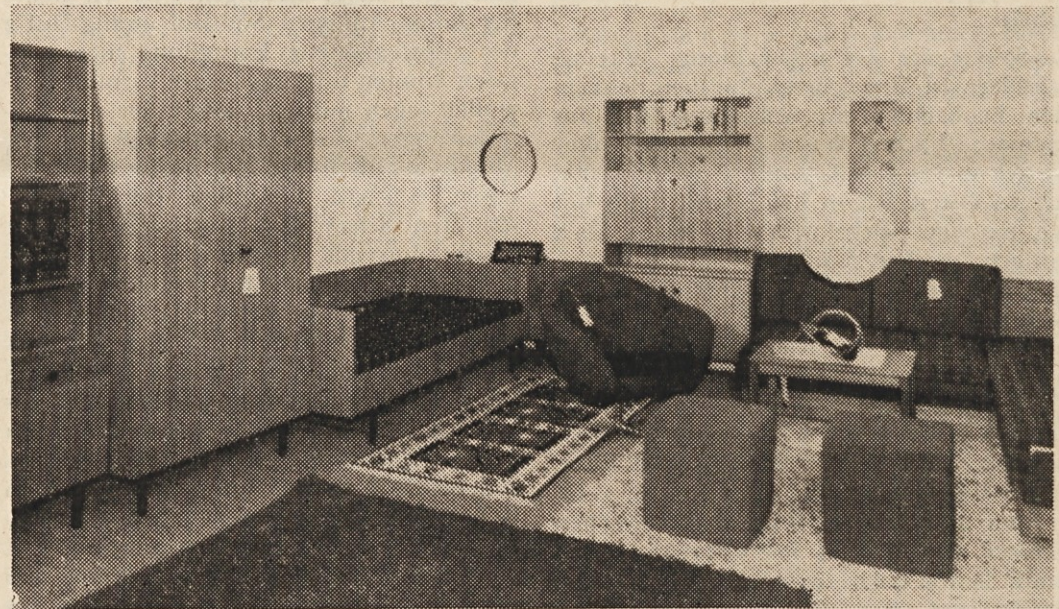
Ein Fertighaus auf dem Messegelände, zirka 30 m von der Stadthalle entfernt der Firma Ing. Roth wurde ebenfalls vom Möbel- und Ausstattungshaus Sepp Schöffmann sinnvoll, wohnlich und geschmackvoll komplett eingerichtet. Ein Besuch ist für jedermann zu empfehlen.

Das Möbel- und Ausstattungshaus Sepp Schöffmann, über ganz Kärnten hinaus ein Begriff für moderne Wohnkultur, realen Preisen sowie Lieferung der gesamten Ausstattung, bemüht sich, die Besucher der Kärntner Messe freundlich und unverbindlich, fachmännisch und individuell zu beraten.

„WOHNEN SIE RICHTIG —
WOHNEN SIE DÄNISCH“

Nicht zu versäumen ist auch ein Besuch der repräsentativen dänischen Möbel-Sonderschau unter dem Motto „WOHNEN SIE RICHTIG — WOHNEN SIE DÄNISCH“ im Parterre der Messe-Stadthalle, die erstmals auf der Oesterr. Holzmesse von den prominentesten dänischen Möbelfabriken gezeigt wird und deren Repräsentanz ebenso in den Händen des bekannten Ausstattungshauses Sepp Schöffmann liegt.

nommen worden. Das ansprechende Import-schlafzimmer, viertürig, in Ahorn Mahagoni-

Schöffmann-Möbelschau — preiswertes Jugendzimmer

Nimamo stojnice na sejmu !!

Obiščite nas ob pliberškem sejmu v našem

480 m² velikem trgovskem dvoru

Posebne ponudbe:

SKRINJE ZA GLOBOKO HLAJENJE
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIKI
ŠIVALNI STROJI
PRALNI AVTOMATI znamke TIROLIA

po senzacionalno
znižanih cenah

Kaufhof

Valentin in Angela

Blažej

PLIBERK

Nimamo stojnice na sejmu !!

L. Ganghofer

10

Samostanski lovec

Toda, ko je lovec dvignil roko, je ko blisk planil tat kvišku, izdril Hajmu lovski bodež iz pasu, in preden se je mogel lovec zavarovati, mu je oni zasadi svetlo rezilo v ramo.

Samostrel je zdrknil Hajmu iz rok, kleknil je, zastokal in se sesedel na mahovito kamenje, ki ga je obarvala njegova kri — s poslednjo močjo se je napol dvignil, njegove oči so se ozrle še na podobo na križu, potem je omahnil, zavest mu je ugasila...

Vse gorske vrhove je obsevalo svetlo sonce; po silnem razdiranju divjega juga je oplajajoče in rahlo božala pobožja mlačna spomladanska sapa, in medtem ko se je na kamniti strmini razgubljaj odmev naglih korakov bežečega morilca, je priplulo rahlo in tiho skozi zrak, od nekod iz daljne, globoke doline — glasovi velikonočnih zvonov. Njih duše so se bile vrnile iz Rima in njihovih glasovi so odmevali širom dežele od zvonika do zvonika, slaveč moč in veličastje Boga, ki je vstal iz groba.

Nad solarjevo hišo je tiho in vsa v zvezdah počivala velikonedeljska noč. Le Aha je šumela; sicer nikjer nobenega glasu; kajti tista, ki se je bila približala to noč revni hišici, je hodila z neslišnimi stopi-

njami; potrkala je na zaprta vrata — niso se odprla in je vendar stopila v hišo.

V izbi se je zdramila žena; zbudilo jo je tiho ječanje. Vlekla je na uho — in je spet ujela glas. Bil je otrok.

»Muci, kaj pa je?« je vprašala. Toda otrok ni odgovoril. Zefa je bila zvečer tako slaba, da se ni mogla držati več pokonci. Ali zdaj se je na mah začutila močno. Zajecjlala je nekaj besed in skočila s postelje. »Volfrat!« je zaklicala, v svojem strahu je bila popolnoma pozabila, da moža ni doma. S tresočimi se rokami je v temi tipala za kresilom; kamen je dajal samo medle iskre in goba se ni hotela vneti.

»Moj Bog, moj Bog, da bi vsaj ne bila hodila spat!« je tarnala. Do polnoči domala je bedela, potem je zmagala narava nad voljo. Gitka je hotela vso noč prečuti pri otroku, toda Zefa sama je odpravila dekle spat. Saj se je vendar zdela, da »muca« trdno in dobro spi! Seveda bil je grenek dan, ki je pravkar minil, in le s težkim srcem je Zefa videla odhajati moža za to noč iz hiše; tudi samemu se je poznalo, da ne hodi rad. Če bi ne bilo zaradi teh nekaj bornih novčičev, ki so se dali za služiti! Ko je pri odhodu, klobuk je imel že na glavi, še enkrat pobožal otroka po čelu, je rekel: »Potrpi, Zefa, jutri bo bolj!« Res, da se mu je glas tresel, vendar mu je beseda zvenela tako zaupajoče! Morda je vedel za čudežno zel ali zdravilen koren, ki ga je hotel prinesti z gora domov — za lečen telohov koren morda; o njem je govorila tudi že Gitka.

Končno se ji je posrečilo, da je prižgala luč. Z gomolečo svečo je posvetila na po-

steljo in se prestrašila do dna srca. Otrokov obrazek se ji je zdel tako spremenjen, kakor bi ne bil to njen lastni otrok, temveč neki tuji. Opotekla se je k vratom v kamrico in jih odpahnila na stežaj.

»Gitka! Gitka!«

Zaspano se je odzvalo dekle.

»Lepo te prosim, vstani,« je dejala Zefa pojemajoče, »otroku je tako slabo!«

Bosa, popravljaje si rdeče krilce, se je prikazala Gitka med vrati.

»Tam pogledj, moj otrok, moj otrok, moj otrok!«

Gitka se je sklonila nad otroka in ga prišla rahlo za ročice, ki so ležale na odeji s stisnjanimi pestmi navzgor. »Mučica,« je zašepetala s sladko nežnostjo, »mučica, ali me ne poznaš več? Pogledj, teta Dita je pri tebi!« Trenutek je zaman čakala na odgovor. Potem je zaklicala še enkrat z vso bojaznijo svojega srca v glas: »Mučica!«

Komaj spoznaven utrip je preletel otrokovo obličje, rahel jecljaj ne kakor v bolesti, ampak kakor iz hrepenjenja — se je izvil iz negibnih, malce odprtih ustec, toda telesce se ni zganilo, glavica z bogatimi zlatimi kodri je ležala togo nagnjena na stran, in izpod drobnih, napol priprtih vek so nepremično zrl brez bleska in življenja nekdaž tako prisrčno in hudomušno blesteče oči.

»Ali, ljubica, moja najdražja, kaj ti je?« je zajecjlala Gitka in se vsa v solzah brezupno, boječe zagledala v Zefin obraz.

»Moj Bog, moj Bog, da bi bil vsaj Volfrat doma!« je zatarnala žena in se zgrudila ob postelji na kolena. »O, da bi bil ostal vendar doma! Moj Bog! Kaj naj le storim?

Moj otročiček, moj otročiček! Kaj naj storim, kaj naj le storim?«

»Zefa, potrpi, potrpi, že tečem, po padarja grem!« je jecala Gitka, in kakršna je bila, bosa, v tankem krilcu, je stekla iz hiše.

Na poti ni pazila na ostro kamenje, ki jo je rezalo v noge, ne na hladno noč, ki jo je grozljivo prehajala, samo tekla je, tekla, dokler ni hlipajoč pritekla do hiše na tržnici, kjer je stanoval padar. Brezumno je začela tolči z betičem po vratih, brez prestanka, tako dolgo, dokler se zgoraj nad njo ni odprlo okence.

»Mar boste nehali ali ne! Kakšen hrušč pa je to sredi noči!« se je začel moški glas.

»Oh, prosim vas, doma imamo bolno dete!« je jecala Gitka in dvigala roke. »Pojdite, pojdite vendar, prosim vas lepo, prosim, prosim, prosim!«

»Kdo pa si?«

»Gitka sem, sestra solarja Polcerja!«

»Takooo?« Ime, ki ga je povedala Gitka, ni padarja nič ganilo. Da, če bi se bila domislila in zaklicala: Cenca sem, hči bogatega Egerja, tedaj bi bila videla, kako bi bil padar ves v ognju! »Takooo? Ze dobro, le lepo domov pojdi in povej, da pridem, ko se zdani.«

Okno se je hrupno zaprlo. Gitka je obstala kakor omamljena in se prišla z obema rokama za glavo. Ali je bilo mogoče? Otrok — taka sladka, srčkana stvarca. In našel se je človek, ki ni pohitel, kar bi mu dala pljuča, da bi pomagal!

Pomagati? Pomagati? Kdo zdaj? Kdo? Pater Evzebij! Ta je ozdravil sinčka samostanskega valpta. Gitka je stekla in vsa za-

ZUR KÄRNTNER MESSE

besuchen Sie uns auch heuer wieder in der

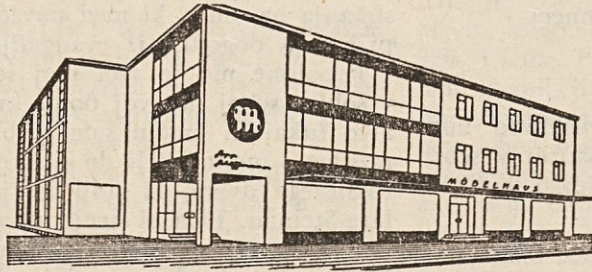
Messe-Stadthalle, 1. Stock

Fachmännische, unverbindliche Beratung durch eigenen Architekten und geschultes Personal

Erstmals zur Österreichischen Holzmesse — jetzt „DÄNISCHE SONDESSCHAU“

Repräsentanz für Kärnten!

MESSE-STADTHALLE, PARTERRE

GROSSE MUSTERRING-MÖBELSCHAU

„Wohnen in der Welt von heute“

Küchen - Schlafzimmer - Wohnzimmer - Polstermöbel - international auserlesenes Programm

KÄRNTENS MODERNSTES MÜBEL- UND AUSSTATTUNGSHAUS

Sepp Schöffmann

9300 ST. VEIT/ GLAN, BAHNHOFSTRASSE 19, TELEFON 2208

USODA

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

ni ostal pri meni. Daleč, tam za vodami se je mudil.

»Ze dvakrat sem bil pri konzulu glede izselitve. Zadnjikrat sem že upal, da bo šlo. Potem mi zaukaže zdravnik, naj dvignem roki. Tedaj je vse moje upanje padlo v vodo. Desnice nisem spravil pokonci. V prvi svetovni vojni me je zadela krogla. Vse lahko delam z njo, le visoko dvigniti je ne morem. Zvrgli so me. Sedaj zopet čakam, samo čakam že leta. Hčerka me vabi in bi sama plačala vožnjo, pa...«

Starec ni mogel več naprej z besedo. Njegove oči so se kopale v solzah. Gube na obrazu so se mu še bolj zaostriale.

»Vnučke bi rad še enkrat videl, posebno mlajšega Tončka. Vsi so me imeli nad vse radi. Ko je imel Tonček nove škornjice, je kar skakljal za menoj po hodniku. Zazdi se mi, da jih še danes slišim, kadar grem po vodo. Ata, ata... je šlo ves dan. Potem smo se ločili. Drugi so odšli čez morje, jaz pa sem ostal sam,« je končal starec svojo zgodbo. Videl sem, da ne pripoveduje rad svojega žalostnega položaja. S težavo je stiskal besede iz grla.

Potem sva nekaj trenutkov molčala. Stara ura na zaboju je enakomerno tiktakala, vse drugo pa je v sobi molčalo. V molku trpljenje tembolj kriči. V tem trenutku sem spoznal zopet novo lice današnjega svetá. Kaj oče, kaj ljubezen, kaj družinska vez! Mladost, zdravje, mišice, to veljal! »Kaj pa delate iz dneva v dan?« sem prekinil neprijetno tišino.

»Včasih grem malo po mestu, obiščem cerkve. Doma molim za žive in mrtve. Potem zopet ležem sem na posteljo, gledam v strop in premišlujem. Zivljenje je hitro potekalo. Kot bi bil včeraj dvajset, danes pa...«

»Tudi kaj berete?« sem ga vprašal. »Berem tudi rad, a nimam kaj posebnega pri sebi. Nemško ne razumem.« Vstal je, padel na kolena in privlekel izpod postelje lesen zaboj.

»Tu imam nekaj, glejte! Sem že vse večkrat prebral: »Ave Marija« letnik 1948, Glasnik Srca Jezusovega. Tudi dva molitvenika sem prinesel s seboj iz domovine. Sta že oba stara. Rad bi kako novo mašno knjižico, da jo lahko vzamem s seboj v cerkev.« Medtem je s tresočimi se rokami zlagal svoje imetje na posteljo, med njimi tudi nekaj spominskih slik.

Odprl sem molitvenik. Njegova zunanost je pričala, da je v rokah pridnega človeka. »To Slomškovo premišljevalno knjižico nosim vedno s seboj, je lepa,« se je pohvalil starec, ko je videl, da se zanimam zanjo.

»Radi bi torej kako novo mašno knjižico,« sem hotel ugoditi starčevi želji.

»Da, hvaležen bi vam bil zanjo. Pa še eno željo bi imel. Maja praznujem svoj god. Tedaj bi se rad spovedal. Ali je kak slovenski duhovnik v bližini? Imamo hrvaškega duhovnika. Je dober človek. A v domačem jeziku se dá vse drugače govoriti. Slovenca bi rad!«

Obljubil sem mu, da bom preskrbel oboje. Kaj ne bi hotel storiti, da bi samotnemu starcu zopet priteklo solze veselja iz oči!

Ločila sva se. Težko mi je starec izpustil roko. Ko sem odhajal po hodniku, je gledal za menoj in mi slednjč zamahnil z roko.

»Sreča v nesreči!« Materina beseda ogreje srce sredi hladnega računarskega sveta. Kot oče in sin sva se pogovarjala. Drug drugemu neznana in vendar po besedi prijatelja.«

Ko sem stopil na cesto, je bilo mesto že zavito v večerni mrak.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 18. 8.: 7.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 19. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Za našo vas. — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 20. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od tedna do tedna na Koroškem. Športni mozaik. — SREDA, 21. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Prijetno je... (Mali slovenski ansambli). — ČETRTEK, 22. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Solistična glasba. — Malo pomislimo (Darina Konc: O premagovanju in boju s samim seboj). — PETEK, 23. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Zborovska glasba. Kulturna panorama! — SOBOTA, 24. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

Austrijska televizija

PETEK, 16. avgusta: 11.00 Program za delavce: Friedrich Holländer pripoveduje (1) — 11.45 77-Sunset Strip — 18.00 Direktni prenos z Dunaja: Austria Wien proti Sportclubu (prvi polčas) — v odmoru poročila — 18.55 Austria Wien proti Wiener Sportclubu (drugi polčas) — 19.40 Reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Pozno poletje. Televizijska igra — 21.45 Poletje salzburških slavnostnih iger (4) — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Na obeh frontah — 22.55 Glasba pred polnočjo: Ludwig van Beethoven — 23.20 Pregled programa in konec.

SOBOTA, 17. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Od tedna do tedna — 18.55 Lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Družina Feuerstein (15) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Svatba v senu — 21.45 Sportjournal — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Nočni program Zadnji upornik (pustolovski film) — 23.45 Pregled programa in konec.

NEDELJA, 18. avgusta: 17.00 Za otroke od šestega leta: neubogljiva račka — 17.10 Za otroke od 11. leta dalje: Mussa Tuareg (4) — 17.40 Nevarnost za Mauretaniyo — 18.00 Za družino: knjižni kotiček — 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Pogled z okna: Koroške pesmi — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.10 Kristjan v današnjem času — 20.15 Idealni soprog (komedija Oskarja Wilda) — 21.45 Lira — koncert — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Pregled programa in konec.

PONEDELJEK, 19. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Slika Avstrije — 18.55 Lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Zaljubljen v čarovnico — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Z dežnikom, čarom in pol cilindrom — 21.05 Telesport v ponedeljek — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Posebej za vas: Beat Club — 22.45 Pregled programa in konec.

TOREK, 20. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Zeleni svet agrarni magazin — 18.55 Lahko

noč oddaja za otroke — 19.00 Theo Lingen — nato Vodna igra — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Kaj sem? — 21.00 Dolžan plačati stroške, obsojen na smrt. Dokumentarna igra — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Pregled programa in konec.

SREDA, 21. avgusta: Program za delavce: Deklice Ginze — 17.00 Od šestega leta: Gašperček v zelenjavnem vrtu — 17.45 Za otroke od 11. leta: Mednarodni magazin mladine — 18.00 Za družino: Poople to Poople, švica — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Kultura — aktualna — 18.55 Lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Televizijska kuhinja: Grški beefsteak — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Glasba zate (1) — 20.45 Ta naš svet — 21.30 Čudovite zgodbe: Vznemirljiva mala žena — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Pregled programa in konec.

ČETRTEK, 22. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Športni kalejdoskop — 18.55 Lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Mato Indijanec — 19.27 Gotovo vas bo zanimalo, nato reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Tat otrok — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Nočni studio: literarni salon — 23.10 Pregled programa in konec.

**Velika zaloga
perila
blaga
in volne
za moške, ženske in otroke**

L. Maucec
Klagenfurt, Alter Platz 35

Passap pletilni stroji

predvajani v novi velesejmski hali, koja 41, in v WOLLBAR (nasproti kapucinske cerkve), Klagenfurt — Celovec.

Televizija Ljubljana

PETEK, 16. avgusta: 18.20 Mi mladi — mladinska oddaja — 19.05 Naš Globus — zanimivosti v svetu — 19.35 Forma viva 68 — oddaja iz cikla Človek in kultura — 19.55 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Celovečerni film — Poročila — Simfonični koncert.

SOBOTA, 17. avgusta: 18.30 Disneyev svet — 19.20 Graf von Spee — II. del, oddaja Sprehod skozi čas — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Zabavno glasbena oddaja — 21.35 Karavana zapravljičkov — 22.00 Osvajalci — serijski film — 22.50 TV kažipot — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 18. avgusta: 9.10 Kmetijska oddaja v madžarščini — 9.30 Dobro nedeljo voščimo z ansambлом Mahkovič in štirimi kovači — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Disneyev svet — serijski

film — 18.55 TV kažipot — 19.10 Serijski film — 20.00 TV dnevnik — 20.45 Vijavaja — 20.50 Baletna oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 19. avgusta: 18.30 Po Sloveniji — 18.45 Vijavaja — 18.50 Reportaža — 19.20 Novosti iz studia 14 — 19.50 Skrita kamra — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Oscar Wilde: Kako važno je imenovati se Ernest — 22.35 Oddaja resne glasbe — 22.50 Poročila.

TOREK, 20. avgusta: 18.35 Risanka — 18.50 Filmska burleska — 19.05 V središču pozornosti — 19.55 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja 20.40 Celovečerni film — Ponovitev — Poročila.

SREDA, 21. avgusta: 18.40 Kljukčeve dogodivščine — 19.05 Dubrovniške poletne prireditve — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Amerikanizacija, amerikanizacija — oddaja Trenutek 68 — 21.35 Serijski film — 22.25 Poročila.

ČETRTEK, 22. avgusta: 17.30 Buffalo Bill — 18.00 Po Sloveniji — 18.15 Propagandna medigra — 18.20 Narodna glasba — 18.45 Reportaža — Titograd — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.45 Vijavaja — 20.50 Dramatiziran roman — 21.50 Jazz festival v Ljubljani — 22.10 Poročila.

„Vojna in mir“ v številkah

Zagrebski »Croatia film« je odkupil film, ki ga je posnel znani režiser Bondarčuk po Tolstojevem romanu »Vojna in mir«. Le-ta obsega 15 let življenja v Rusiji in čeprav je v njem več kot 500 likov večinoma mladih ljudi, ki v tem času dozorevajo, je Tolstoj vselej poudarjal, da je glavni junak »Vojne in miru« ves narod. Koliko prizadevnosti in naporov je bilo potrebnih za realizacijo tega filma, ilustrirajo najbolj zgovorno nekateri statistični podatki. V filmu nastopa poleg debutantke v glavni vlogi še 30 filmskih in gledaliških zvezd ter 120 tisoč statistov v vlogi ruskih in francoskih vojakov. Arhitekti in dekoraterji so imeli s tem filmom toliko dela, kot če bi scensko pripravili 15 barvnih filmov. V ateljejih so pripravili 100 scen, 103 pa na prostem. Pri snemanju filma je sodelovalo tudi 40 sovjetskih muzejev in knjižnic, 47 podjetij, izdelali so 15.500 uniform in 2000 drugih oblek itd.

Film je vzbudil tudi v Celovcu veliko zanimanja. Doslej so vrteli v kinematografih — film ima tri dele — dva dela: »Petro grad pleše« in »Moskva gori«.

Mehanično strašilo

Na najrazličnejše načine skušajo ljudje pregnati zrnjede ptice z dozorevajočih posevkov: ponekod z mrežami ali s puškami na karbid, drugod s koščki pločevine, ki se leskeče v soncu, pa tudi z ropotuljami. Neka petrolejska družba je ponudila na trgu mehanično strašilo, katerega poglaviti sestavini sta kovinski lesk in velik hrup. Vsaki dve minuti odjekne eksplozija, zaradi njenega vzbuha se strese omrežje žic, na katerih se pozabavajo svetle kovinske ploščice. Morda se zdi čudno, kako da se petrolejska družba (Shell) zanima za ptičja strašila. Odgovor je preprost: mehaničnemu strašilu daje potrebno energijo — posoda z bencinom.

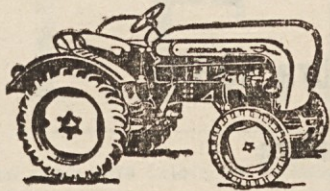
STADLER MÖBEL EXKLUSIV

Man sagt sie sind die besten... bitte überzeugen Sie sich auf der Klagenfurter Messe

STADLER MÖBEL STANDARD

Johan Lomšek strokovno podjetje

Št. Lipš, Tihoja 2
P. Dobrla ves
9141 EBERNDORF
Telefon 04237-246

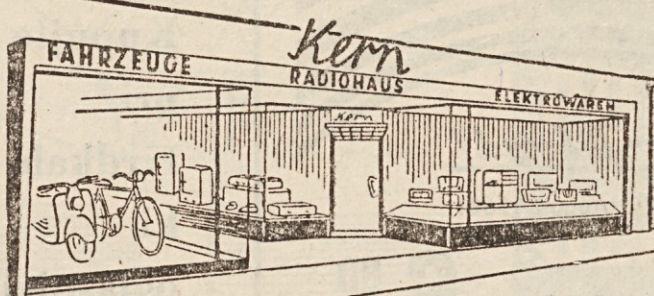

vam nudi po zelo ugodnih cenah in plačilnih pogojih:
- kolesa in mopede - pralne stroje - radioaparate - televi-
zorje - šivalne stroje - štedilnike - betonske mešalce - mo-
torne žage - traktorje z vsemi potrebnimi priključki kot -
pluge - brane - obračalnike in grablje - Hatzenbichler-kom-
binatorje in sadilce za krompir - sejalne stroje - trosilce za
umetna gnojila - škropilnice ter - motorne kosilnice - silo-
rezalce - parilne kotle - molzne stroje - kotle za kuhanje
žganja - sadne stiskalnice - kakor tudi še vse za vas potrebne
stroje - orodja in nadomestne dele.

Sonnenbrillen - Feldstecher
Sončna očala - Daljnogledi

STROKOVNA TRGOVINA OPTIK **Karl Sekerka**
9020 KLAGENFURT - CELOVEC: 10.-Oktoberstraße 23 (Prosenhof)

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse

ZA NAŠE AVOMOBILISTE:

Vožnja: slab vid - pozen ukrep

Čim slabše kdo vidi, tem kasneje opazi, toliko manj časa mu torej ostane za ustrezne ukrepe, kadar se nenadoma kaj zgodi na cesti pred njim. Človek z normalnim vidom - neokrnjeno ostrino vida označujejo z 1.25 - opazi oviro že na razdaljo do 250 m, voznik z ostrino vida 0.4 pa šele, ko se ji približa na kakih 80 m; pri hitrosti 80 km je to premalo, da bi pravočasno pritisnil na zavore. Kdor vidi popolnoma normalno, ima pri tej hitrosti in pri razdalji okoli 200 m kakih osem sekund časa, medtem ko ostane tistemu z 0.4 - če odštejemo v času izraženo zavorno razdaljo - le sedem desetink sekunde, znano pa je: čas, potreben za prilagoditev nenadni spremembi, niha med osmimi desetinkami in celo sekundo.

Nič čudnega torej, če posvečajo v deže-
lah z gostim cestnim prometom temu pro-
blemu veliko pozornost, zlasti še spričo

ugotovitev, kot je na primer ta, da je bilo med 122.859 nemškimi kandidati za šoferske izkaznice dobre tri odstotke takih, ki zaradi opešanega ali drugače pomanjkljivega vida niso bili sposobni za vožnjo. Primer z Bavarskega, kjer je očesni pregled že nekaj časa obvezen sestavni del voziškega izpita: pri devetih odstotkih kandidatov so imeli očesni zdravniki resne pomisleke glede zadovoljive ostrine vida; voziške izkaznice so jim sicer dali, vendar šele potem, ko so se pokazali z ustreznimi naočniki.

»Kandidate je treba poučiti o pomanjkljivosti njihovega vida, saj gre za varnost tako njih kakor drugih ljudi na cesti,« pravijo zagovorniki obveznih očesnih pregledov. »Tisti, ki si z optičnimi sredstvi ne bi mogli zadovoljivo izboljšati vida, tudi ne bi smeli dobiti voziških dovoljenj.«

Ponekod so to že uredili - kandidat z ostrino vida, zmanjšano na 0.7 (na enem očesu ali na obeh), mora nositi očala - drugod se zavzemajo za omejitve: tisti z vidom med 0.6 in 1.0 na obeh očesih bi smeli voziti kvečjemu 70 km na uro, oni z manj kot 1.0 samo na enem očesu do 100 km; voziških izkaznic z dovoljeno hitrostjo pod 50 km ne bi izdajali, ker bi to le še stopnjevalo že tako pogoste zastoje v prometu.

Mnogi strokovnjaki za cestni promet predlagajo, da bi bilo treba ugotoviti, ali ni kandidat slep za barve, kako je s tako

SOMMER- SCHLUSS- VERKAUF

So billig

nur bei

SAMONIG

- HERREN-
HELANCA-
BADEHOSEN S 19.—
- HERREN-MODE-
SHORTS m. Gürtel S 59.—
- HERREN-MODE-
STRICKHEMD,
Langarm S 89.—
- HERREN-TREVIRA-
MODEBINDER S 19.80
- HERREN-PERLON-
BERUFSMÄNTEL S 99.—
- HERREN-PERLON-
HEMDEN, ge-
streift, Langarm S 49.—
- HERREN-LEIBCHEN
ODER -SLIP
aus Baumwolle S 9.80
- HERREN-UNTER-
HOSE mit Bein,
aus Bw-Trikot S 12.90
- HERREN-NETZ-
HEMDEN S 39.80
- HERREN-SPORT-
HEMDEN,
Kurzarm S 39.—
- HERREN-
HELANCA-
MODEPULLI,
Langarm S 59.—
- HERREN-
POPELINE-
PYJAMA S 99.—
- HERREN-
HEMDEN,
Langarm,
Restposten S 19.—
- HERREN-
BLUSENHEMD,
Langarm S 55.—
- HERREN-
SPORTHEMDEN,
Langarm S 49.—
- HERREN-ZWIRN-
SOCKEN S 7.50
- HERREN-
STRÜMPFE aus
Zwirn oder
Kräusel S 13.90
- FRAUEN-
KITTEL-
SCHÜRZEN
aus gemuster-
tem Bw-Druck,
nur S 29.80
- FRAUEN-TRÄGER-
SCHÜRZEN aus
gewebtem Zephier,
normale Durch-
schnittsgröße S 13.90
- STICKEREI-
SERVIER-
SCHÜRZEN, weiß S 10.90
- COCKTAIL-
SCHÜRZEN aus
Bw-Piqué, in
Modifarben S 19.80
- FRAUEN-PERLON-
KLEIDER-
SCHÜRZEN in
sehr schönen
Mustern S 49.80
- PERLON-TÜCHER,
schöne Dessins S 8.90

- KASCHMIR-
TÜCHER, moderne
Muster S 19.80
- MODE-SEIDEN-
TÜCHER S 11.90
- PERLON-
STRÜMPFE S 4.90
- FRAUEN-
KRÄUSEL-
STRÜMPFE,
nahtlos S 9.90
- DAMEN-
STRÜMPFE,
Doppelperlon,
nahtlos S 13.90
- DAMEN-GUMMI-
SCHLÜPFER
LYCRA-
SCHLÜPFER,
ca. 30 cm breit ab S 35.—
- BH aus Perlon
oder Popeline,
Markenware S 19.—
- REIFEN - BH mit
Einlage ab S 25.—
- DAMEN-BATIST-
BLUSEN mit
Stückerei S 29.80
- DAMEN-
ACRYL-
PULLI, in
Modifarben S 29.80
- DAMEN-RIPP-
PULLI mit Mode-
streifen S 49.80
- DAMEN-SPITZEN-
oder ACETAT-
PULLI S 69.—
- DAMEN-PERLON-
STEPSCHLAF-
RÜCKE, in sehr
schönen Farben S 99.—
- DAMEN-TREVIRA-
RÜCKE, gefüttert S 79.—
- DAMEN-MODE-
KLEIDER S 149.—
- BADE-KLEIDER
mit Modezip S 59.—
- DAMEN-PERLON-
UNTERKLEIDER,
mit schöner
Spitze S 19.80
- GEBLÜMTE
PERLON-
UNTERKLEIDER S 29.—
- DAMEN-NACHT-
HEMDEN aus
gemustertem
Wäschestoff S 39.—

- DAMEN-
PERLON-
PLISSEE-
NACHT-
HEMDEN S 49.—
- DAMEN-BATIST-
NACHTHEMDEN,
mit Kurzarm S 59.—
- DAMEN-WÄSCHE-
GARNITUR, Hemd
und Hose S 28.90
- DAMEN-SLIP aus
Bw-Trikot S 4.90
- DAMEN-HOSEN
aus Ripptrikot S 8.90
- DAMEN-PERLON-
SLIP S 9.80
- FRAUEN-MAKO-
HOSEN mit Bein S 12.90
- DAMEN-
KRÄUSEL-
KNIEHOSEN, in
allen Modifarben S 19.80
- DAMEN-
HELANCA-
BADEANZÜGE S 99.—
- DAMEN-FROTTEE-
BADEANZÜGE S 119.—
- DAMEN-BIKINI,
hochmodische
Modelle S 98.—
- DAMEN-FROTTEE-
SHORTS, mit
modischem Gürtel S 69.80
- DAMEN-HELANCA-
HOSEN, lang S 69.—
- KINDER-PERLON-
PLÜSCH-PULLI,
Langarm S 25.90
- KINDER-
KNIESTRÜMPFE,
Zwirnqualität,
alle Größen S 8.90
- MÄDCHEN-SLIP S 4.90
- KINDER-
PYJAMA-
HOSEN S 14.90
- MÄDCHEN-
KURZBEINHOSEN,
Markenware S 7.90
- KINDER-MAKO-
PYJAMA S 49.80
- MÄDCHEN-MAKO-
PULLOVER S 29.—
- KNABEN-
SPORTLEIBCHEN,
gestreift S 19.50

- KINDER-
CAMPING-HOSEN,
alle Größen S 9.80
- KINDER-
ZWIRNSOCKEN,
alle Größen S 7.90
- KINDER-
KLEIDCHEN,
herzige Fassung S 28.—
- MÄDCHEN-
TREVIRA-
FALTENRÜCKE S 49.—
- KINDER-
HELANCA-HOSEN,
lang S 39.—
- KINDER-
SCHÜRZEN S 9.80
- MÄDCHEN-
BADEANZÜGE
aus Helanca S 49.—
- KINDER-
FROTTEE-
LEIBCHEN, mit
Modestreifen S 35.—
- DIULEN-
VORHÄNGE
300 cm breit S 39.90
150 cm breit S 19.80
80 cm 7.90 S 2.90
50 cm S 2.90
- CREPP-
VORHÄNGE
120 cm breit 16.90 S 13.90
80 cm breit S 13.90
- SCHAFTDAMAST-
SCHLÜPFER oder
-TUCHENT-
BEZÜGE ab S 79.80
- Dazupassender
Polsterbezug S 22.40
- KARO-FLANELL-
DECKEN S 49.80
- KÜCHEN-
HÄNGERL, reine
Baumwolle S 2.90
- GESCHIRR-
TÜCHER,
gewebtes Karo,
gesäumt S 4.90
- FROTTEI-
HANDTÜCHER,
50x100 S 9.80
- GRUBEN-
HANDTÜCHER
aus Frottee S 8.80
- SEIDEN-BROKAT-
STEPSDECKEN,
130x190 S 149.—
- SCHÜRZEN-
STOFFE ab S 10.—
- FERTIGE
POLSTER, mit
1 kg Federn
gefüllt, 60x80 S 38.—
- LEINTÜCHER,
Markenware,
150x230 S 49.80
- POLSTERBEZÜGE
aus guter Webe,
60x80 S 18.—
- NYLON-
TISCHTÜCHER,
mit Ornament-
Mustern S 6.90
- GARTEN-
TISCHTÜCHER,
gewebt, farbecht S 23.90

Also erst zu **SAMONIG**
VILLACH, AM SAMONIG-ECK

Darujte za tiskovni sklad!

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

imenovano kurjo slepoto, kako se njegove oči prilagajajo menjavanju slepeče, močne in medle svetlobe, ali vidi plastično in kakšen je zorni kot njegovih oči.

Glede na napor, ki mu je avtomobilist izpostavljen v čedalje gostejšem prometu, se v več deželah zavzemajo za uvedbo obveznih zdravniških spričeval ne le pri kandidatih, marveč tudi pri tistih, ki že imajo voziška dovoljenja. Predlog opirajo na duševne motnje in na občasne telesne hibe, še posebej pa na nekatere bolezni, med drugim na sladkorno in na božjast. Priporočajo, naj bi tudi zdravniki poučevali svoje paciente, ali in v kolikšnem obsegu bolezen zmanjšuje voziško sposobnost.

Vpliv raznih bolezni (poapnitev žil, božjast, motnje v čutu ravnotežja in v krvnem obtoku) na voziško sposobnost proučujejo v francoskih zdravstvenih zavodih z namenom, da bi zbrali podatke za morebitne določbe v cestnoprometnih predpisih. V Nemčiji razpravljajo o uvedbi ukrepa, ki že velja v Franciji in tudi v nekaterih drugih državah: v določenih časovnih presledkih morajo starejši vozniki - tisti nad 70 let vsako leto - na obvezne zdravniške preglede.

